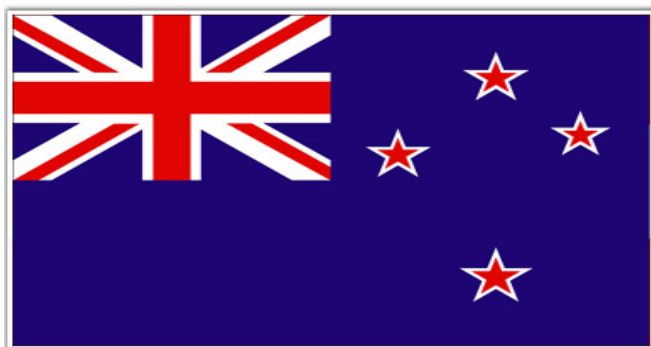

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Nový Zéland

[Všeobecné informácie o krajine](#)

2019

I. ZÁKLADNÉ EKONOMICKÉ INFORMÁCIE

a) Základná charakteristika hospodárstva

- **Nový Zéland má moderné, rozvinuté hospodárstvo** a za posledných 20 rokov sa úspešne pretransformoval na konkurencieschopnú, vyspelú ekonomiku. Nový Zéland momentálne zažíva desiaty rok nepretržitého ekonomického rastu. Od roku 1991 bol jediným rokom ekonomickej kontrakcie rok 2008.
- **HDP** Nového Zélandu je 215 mld. USD, HDP na obyvateľa dosahuje výšku 36 300 USD.
- **V roku 2018 sa HDP zvýšilo o 3%**, pre rok 2019 sa predpokladá o niečo nižší rast – 2,4%, zatiaľ čo v roku 2020 by mal hospodársky rast opäť dosiahnuť 3%. Aktuálne štatistické údaje ukazujú konštantný rast, v 1. Q aj v 2. Q roka 2019 narástla ekonomika zhodne po 0,6% že po slabšej prvej polovici roka narástla ekonomika v 3. Q o 1%. Hospodársky rast sa spomalil v dôsledku spomalenia populačného rastu, je však podporovaný adaptívnou monetárnou politikou, investíciami do infraštruktúry a zvyšujúcimi sa príjmami domácností. Napriek tomu sa však aktivita firiem sa zvyšuje pomaly z dôvodu nízkej dôvery investorov.
- Medziročná **miera inflácie** bola 1,75%, v 2. Q 2019 dosiahla úroveň 1,7% (nárast o 0,2% oproti 1. Q) najmä z dôvodu zvýšenia cien pohonných hmôž. Rada Centrálnej banky (Reserve Bank of New Zealand – RBNZ) vo svojom vyhlásení v máji 2019 skonštatovala, že berúc do úvahy spomalenie ekonomického rastu sa ďalšie zvyšovanie inflácie neočakáva. Dohoda o cieľoch monetárnej politiky zaväzuje Centrálnu banku udržiavať level inflácie medzi 1-3%, pričom primárnym cieľom zostáva hodnota 2%.
- V oblasti **monetárnej politiky** RBNZ rozhodla na svojom zasadnutí v máji 2019 znížiť úrokovú sadzbu na úroveň **1,5%**, aby podporila politiku zamestnanosti a podporila stabilnú mieru inflácie. Zhruba do polovice roka 2020 sa zmena úrokovej sadzby neočakáva. V kuloároch sa však povára, že RBNZ má pripravovať „nekonvenčnú monetárnu politiku“, čo sa odrazilo aj na oslabení kurzu NZD.
- **Nezamestnanosť** sa počas roka 2019 mierne zvýšila na úroveň 4,2%, z dôvodu spomalenia ekonomického rastu. RBNZ konštatovala v máji 2019, že zamestnanosť je aj napriek tomu veľmi blízko maximálnej udržateľnej hodnote. Očakáva sa, že vyšší rast HDP v druhej polovici 2019 znova zvýši zamestnanosť mierne nad súčasnú úroveň. Podniky však ohlasujú mierne problémy s nájdením potrebnej pracovnej sily, čo indikuje určitú mieru nesúladu medzi dopytom a typom ponúkanej pracovnej sily.

	2015	2016	2017	2018	2019
HDP (v mld. USD)	177,62	189,29	205,85	215,00	205,00

Nárast HDP (v %)	3,7	4,2	2,6	3,0	2,4
HDP (v USD/1 obyv.)	37 039	37 528	37 859	41 570	38 001
Miera inflácie (v %)	1,43	1,30	1,6	1,9	1,8
Miera nezamest. (v %)	4,9	5,2	4,5	4,3	4,2
Úroková miera (v %)	2,5	1,75	1,75	1,75	1,5

Zdroje: [Stats NZ](#), [MFAT](#), [Reserve Bank of New Zealand](#), [OECD](#), [Trading Economics](#), [IMF](#))

- **Lokálna mena NZD.** NZD od konca roka 2018 podľa predpokladov mierne oslabil oproti USD. Momentálny kurz je 1,49 NZD za 1 USD. V najbližších 3 mesiacoch sa očakáva zachovanie momentálneho kurzu, po ňom by mal NZD mierne posilniť.
- **Štátny rozpočet** sa na Novom Zélande zostavuje pre fiškálny rok od 1.7. do 30.6. Nasledujúce porovnanie je teda ponechané za finančný rok, avšak nie za kalendárny rok

	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Príjmy (v mld. NZD)	74,9	78,5	83,8	86,7	91,5
Výdavky (v mld. NZD)	74,9	77,4	80,5	80,5	87,3
Saldo (v mil. NZD)	0	1,1	3,3	6,2	4,2

Zdroj: <https://www.budget.govt.nz/>

- Novozélandský rozpočet na fiškálny rok 2019-2020 bol ministrom financií Grantom Robertsonom predložený 30. mája 2019 pod názvom „Wellbeing Budget“.
- **Prioritami vlády v rozpočtovej politike** sú teda blaho občanov (a predovšetkým detí), zameranie na psychické choroby, zvýšenie produktivity, ekonomická transformácia, podpora Maorov, znižovanie chudoby detí, trvalo udržateľný rozvoj a boj s klimatickými zmenami.
- **Vláda plánuje po vzore viacerých krajín OECD zriadiť Nezávislú fiškálnu inštitúciu (Independent Fiscal Institution)**, predovšetkým na kontrolu dodržiavania rozpočtových pravidiel, ale predpokladajú sa aj ďalšie kompetencie. V marci 2019 prebehli konzultácie vlády ohľadom zriadenia Independent Fiscal Institution.
- **Problémom NZ je relatívne vysoké zahraničné zadĺženie.** Celková jeho výška na konci roku 2018 bola 95,6% HDP, čo znamenalo mierny pokles (o 0,8%) oproti predošlému roku.

Nový Zéland sa snaží zadlženie znižovať a tento trend by mal pokračovať aj v nasledujúcich rokoch.

b) Hlavné odvetvia hospodárstva

- **Na tvorbe HDP sa podieľajú najmä služby (72,9%)** priemysel vrátane energetiky a stavebníctva (21.5%), a poľnohospodárstvo (5,7%). Podiel služieb sa oproti predchádzajúcemu roku zvýšil o takmer 3%, zatiaľ čo podiel priemyslu na tvorbe HDP klesol o 5% a podiel poľnohospodárstva o 2% stúpol.
- **Služby:** Najrozvinutejšie sú finančné služby, poisťovacie služby, služby v cestovnom ruchu a obchodné služby. Príjmy z cestovného ruchu prevýšili v roku 2018 hodnotu 15 mld. NZD, čo bolo pôvodne predpokladané až pre rok 2023. Keďže Nový Zéland zažíva v posledných rokoch cestovateľský boom a darí sa mu prilákať čím ďalej tým viac turistov, príjmy z cestovného ruchu sa za posledných 5 rokov zvýšili o 44%. Cestovný ruch priamo prispieva na tvorbe HDP 6,1%, nepriamo 4,3%.
- Darí sa aj stavebníctvu, predovšetkým v oblasti rezidenčnej výstavby v najväčších novozélandských mestách.
- **Poľnohospodárstvo:** V poľnohospodárskych a potravinárske výrobky dominuje živočíšna výroba, mliečne výrobky, ovocie, zelenina, víno, morské plody a pšenica.

c) Členstvo v medzinárodných organizáciách a účasť v integračných procesoch

- WTO - Nový Zéland je členom WTO od 1.1.1995
- OECD – Nový Zéland je členom OECD od 29.5.1973
- APEC – Nový Zéland je jedným zo zakladajúcich členov APEC
- EÚ – Nový Zéland začal negociácie s EÚ o FTA
- ANZUS (Australia, New Zealand, United State Security Treaty) – Nový Zéland je členom ANZUS
- Nový Zéland 25. októbra 2018 ratifikoval dohodu o voľnom obchode CPTPP (Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership) – účinnosť nadobudne 30. decembra 2018
- ASEAN – Nový Zéland okrem bilaterálnej spolupráce s krajinami ASEAN je aj dialógovým partnerom ASEAN ako celku

II. PODPORA OBCHODU A PODNIKANIA

---

a) Podnikateľská legislatíva

- Najdôležitejšie zákony upravujúce podnikanie na Novom Zélande sú:

- Companies Act 1993 – upravuje zriaďovanie, registráciu a činnosť firiem
- Corporations Act 1989
- Co-operative Companies Act 1996
- Financial Markets Conduct Act 2013
- New Zealand Trade and Enterprise Act 2003
- Fair Trading Act 1986
- Banking Act 1982
- Standards and Accreditation Act 2015
- Employment Relations Act 2000

- **Daňový systém Nového Zélandu:**

Nový Zéland má tretiu najnižšiu daňovú povinnosť v krajinách OECD. Na NZ existujú dve základné priame dane, menovite daň z príjmu spoločnosti (Corporate Tax) vo výške 28% a daň z príjmu fyzických osôb (Personal Income Tax) Príspevky na sociálne poistenie sa neodvádzajú, rovnako sa neplatí ani daň z kapitálového zisku, ani daň z celkových miezd.

Daň z príjmu – Ide o progresívnu daň, ktorá sa odvíja od výšky príjmu jednotlivca.

Sadzby dane z príjmu pre rok 2019/2020

Príjmy	Daň
0 – \$14,000	10,5%
\$14,001 – \$48,000	17,5%
\$48,001 – \$70,000	30%
\$70,001 a viac	33%

Zdroj: [New Zealand Now](#)

DPH (na NZT **GST – Goods and Services Tax**) – ide rovnú daň, ktorá je od 1. októbra 2010 vo výške 15%. Je ňou zaťažená väčšina tovarov a služieb na NZ. Daň vo výške 15% sa aplikuje na finálnu cenu produktu, a ponúkané služby a tovary v cene už zahŕňajú aj GST.

Sociálne zabezpečenie a zdravotné poistenie – pokrývané všeobecnou daňou, mnohí však majú súkromné zdravotné poistenie

Spotrebná daň (excise duty) – Vo väčšine prípadov sa uplatňuje GST. Na zmrzlinu, tabak, alkohol a pohonné hmoty sa však vzťahuje zvláštna spotrebná daň. Sadzby pre jednotlivé druhy produktov je možné nájsť [tu](#).

Zdanenie príjmov spoločnosti (Corporate Tax) – celková hodnota tejto dane je 28%.

Daň z kapitálových ziskov (CGT- Capital gains tax) – neplatí sa

- **Obchodný styk je určovaný britskými a americkými zvyklosťami.** Predpokladá sa veľmi dobrá znalosť anglického jazyka, znalosť všeobecných svetových a prípadne miestnych reálií, komunikačné schopnosti, profesionálny prístup. Miestne prostredie sa vyznačuje vysokou mierou individualizmu, otvorenou komunikáciou a dostupnosťou.
- **Základným prvkom úspešného vývozu na novozélandský trh je vhodný dovozca a distribútor** s napojením na miestnych odberateľov, ktorí volia vlastnú predajnú techniku podľa miestnych zvyklostí pre daný druh produktu. Založenie vlastnej pobočky na NZ síce nie je nutnosťou, ale je to vhodné pre dosiahnutie zisku a trvalejšieho obratu.
- **V roku 2019 si Nový Zéland udržal 1. mieste na svete v jednoduchosti podnikania v rebríčku zostavovanom Svetovou bankou** (NZ ako jediná krajina prevýšila skóre 86%). V rebríčku Corruption Perception Index stratil NZ prvenstvo a momentálne je na druhom mieste, čo znamená, že miera korupcie na NZ je druhá najnižšia spomedzi všetkých krajín na svete. Skóre NZ sa však za posledné roky mierne zhoršilo, ide však o trend postihujúci mnoho krajín.
- Jednou z nevýhod je, že **Nový Zéland uplatňuje antidumpingové opatrenia** v prípade, že hrozí materiálna ujma miestnemu výrobcovi alebo je ohrozené založenie miestneho priemyslu v danom odbore u produktov, ktorých dovozná cena je nižšia ako bežná cena v krajine pôvodu. Novozélandský podnikateľský subjekt sa môže v prípade podozrenia obrátiť na Ministerstvo podnikania, inovácií a zamestnanosti. Ministerstvo podanie preverí, a v prípade jeho opodstatnenosti prípad prešetrí v riadnom konaní. Po 60 dňoch od začiatku vyšetrovania môže byť na výrobok zavedené predbežné clo, na konečné rozhodnutie má minister 180 dní. Predmetom rozhodnutia môže byť trvalé zavedenie antidumpingového cla na výrobok, ktorý spôsobuje miestnemu podnikateľskému subjektu ujmu. Clo môže byť zavedené do výšky rozdielu medzi bežnou cenou v krajine pôvodu a exportnou cenou produktu.

b) Programy podpory zahraničného obchodu, technickej a finančnej pomoci, projekty regionálnej spolupráce

- Programy podpory sú v kompetencii troch inštitúcií: [Ministerstva zahraničných vecí a obchodu](#), [Ministerstva podnikania, inovácií a zamestnanosti](#) a [Agentúry pre podporu obchodu a podnikania \(New Zealand Trade and Enterprise\)](#).

- Keďže prosperita NZ do veľkej miery závisí od obchodu, Ministerstvo zahraničných vecí a obchodu **podporuje politiku trvalo udržateľného a inkluzívneho voľného obchodu založeného na pravidlách**. V hodnotách tejto politiky je pevne ukotvené aj pôsobenie NZ na medzinárodnom fóre, kde patrí NZ medzi neúnavných podporovateľov voľného obchodu, ktorý v súčasnosti čelí mnohým výzvam.
- V roku 2018 prebehli konzultácie medzi ministerstvom a občianskou spoločnosťou pod záštitou „**Trade for All Agenda**“ (Agenda obchodu pre všetkých), ktorého hlavným cieľom bolo dosiahnuť inkluzivitu pri diskusii o voľnom obchode, z ktorého budú benefitovať všetci obyvatelia Nového Zélandu. Rovnako mala táto agenda za cieľ vytvoriť nové možnosti pre Novozélandčanov, maximalizovať benefity a minimalizovať riziká, prispieť k zvýšeniu integrácie NZ v regióne Ázie-Pacifiku najmä prostredníctvom dohôd o voľnom obchode. Výsledkom konzultácií **Trade for All Agenda bolo vytvorenie [Trade for All Advisory Boardu](#)**, ktorého úlohou je vypracovať pre vládu nezávislé odporúčania pre obchodnú politiku krajiny. Správy zo stretnutí Trade For All Advisory Boardu je možné nájsť [tu](#).
- Ministerstvo zahraničných vecí a obchodu tiež podporuje zahraničný obchod poskytovaním praktických rád a usmernení, a pracuje s vládami štátov na odstraňovaní obchodných bariér. Prostredníctvom vládnej webstránky [Tradebarriers](#) môžu podnikateľské subjekty nahlasovať obchodné bariéry, ktoré obmedzujú ich podnikanie a export. **Možnosti pomoci a služieb**, ktoré ministerstvo zahraničných vecí a obchodu ponúka pre exportérov, spolu s kontaktmi na úrady a agentúry, je možné nájsť vo veľmi **komplexnej a prehľadnej forme [tu](#)**. Služby sú rozdelené do šiestich hlavných kategórií: obchodné bariéry, prístup na trh a regulácie, rastúce exportné trhy, vývoj produktov, financie a kapitál, ľudia. Každá kategória má viacero podkategórií, pomocou ktorých sa jednotlivec môže dopracovať k veľmi špecifickým a podrobným informáciám, odporúčaniam, odkazom a návodom.
- Na podporu zahraničného obchodu rovnako slúži [Návod pre exportérov na používanie dohôd o voľnom obchode](#).
- Napriek tomu, že NZ je Svetovou bankou označovaný za krajinu s najľahším podnikateľským prostredím sa podnikateľské subjekty sťažujú na prílišnú zložitosť, neprehľadnosť a fragmentáciu v jednaní s verejnými inštitúciami. Sťažnosti zahŕňajú nutnosť viacnásobného opakovania tých istých úkonov, neprehľadnosť pravidiel a legislatívy a limitovanú koordináciu medzi vládnymi agentúrami. Keďže boli tieto sťažnosti veľmi citlivo vnímané, bol v roku 2012 spustený projekt „**Better for Business**“, ktorý zahŕňa 10 kľúčových inštitúcií, ktoré sa zaviazali spolupracovať s podnikateľmi na uľahčení a zjednodušení podnikateľského prostredia. V prvých šiestich mesiacoch roka 2019 boli nosnými piliermi zamerania výskum a inovácie, organizácia podujatí pre podnikateľov, zlepšovanie a zjednodušovanie legislatívnych rámcov a konektivita.
- V roku 2018 bola zriadená Rada pre malé podniky (Small Business Council), ktorá má najmä poradné funkcie s cieľom podporiť oblasť malého podnikania, ktoré tvorí 97% všetkých NZ podnikov, 26% HDP NZ a pracuje v ňom 29% všetkých zamestnaných.

- [New Zealand Venture Investment Fund](#) založený v roku 2002 a spravujúci 245 mil. NZD má za cieľ zrýchliť rozvoj NZ kapitálových trhov pomocou spoločných investícií s privátnymi investormi. Prostredníctvom fondu boli poskytnuté investície viac ako 290 spoločnostiam.
- **Technická pomoc:** Agentúra pre podporu podnikania (NZTE) poskytuje pomoc pri vývoze, ktorá zahŕňa asistenciu pre začínajúcich exportérov (skupina „start“), pre exportérov snažiacich sa o posilnenie a zlepšenie svojho vývozného potenciálu (skupina „build“) a rovnako aj pre silných exportérov, ktorí sa snažia o špecifikáciu svojho vývozu s cieľom zvýšiť exportný potenciál (skupina „focus“). V týchto prípadoch ide o poradenské služby, ktoré sú pri každom z uvedených troch štádií (resp. typov vývozcov) podmienené splnením určených kritérií. Poradenské služby sú veľmi špecifické a zákazníkovi (vývozcovi) je venovaná skutočne veľká pozornosť a osobný prístup. Nejde teda o všeobecné rady, ale naopak o úzku spoluprácu so subjektami, ktorá má pomôcť exportérom uplatniť sa na zahraničných trhoch a dopracovať sa k zvýšenej ziskovosti. Medzi technické služby ponúkané NZTE patrí tiež pomoc a poradenstvo firmám v oblasti prilákania investorov a získania kapitálu pre podnikanie.
- **Finančná pomoc.** NZTE okrem technickej poskytuje aj finančnú pomoc, prostredníctvom Medzinárodného fondu rozvoja. **Finančná pomoc sa poskytuje iba podnikateľským subjektom skupiny „focus“** a podmienkou je medzinárodný príjem nižší ako 500 miliónov NZD. Druhou podmienkou je, že medzinárodný fond rozvoja je určený pre projekty, ktoré sú nejakým spôsobom inovatívne a zahŕňajú nové aktivity, ktoré môžu prekračujú hranice toho, čo sa považuje za obvyklé podnikanie (*pozn. táto vágna formulácia poskytuje NZTE pomerne veľkú voľnosť pri udeľovaní grantov*). Maximálna výška finančnej pomoci je 900 000 NZD, a poskytuje sa **vždy iba spoločná investícia**, s pomerom 40 ku 60, pričom 40% tvorí výška pomoci a 60% investícia vývozcovi.
- Možnosti grantov a pomoci pre podnikateľov spolu s užitočnými kontaktmi a informáciami v tejto oblasti je možné nájsť [tu](#). Mnoho ďalších užitočných informácií je možné nájsť na [vládnej stránke „Business“](#) venovanej podnikaniu.
- **Oblasť regionálnej spolupráce je pokrývaná službami [Regional Business Partner Network](#)**, ktorá poskytuje poradenské služby a pomáha podnikateľom spájať sa so vhodnými subjektami na regionálnej úrovni s cieľom dosiahnutia podnikateľského rastu. Registrácia na stránke trvá iba 5 minút a spojenie s poradcom je garantované do 48 hodín od registrácie. Po úvodnom rozhovore vypracuje poradca akčný plán a stanoví kľúčové priority.
- **Problematike regionálneho investovania** sa venuje aj NZTE, ktorá má na stránke veľmi obsiahne a podrobné investičné profily jednotlivých regiónov NZ. Možno ich nájsť [tu](#).

c) Verejné obstarávanie

- Verejné obstarávanie na Novom Zélande je **regulované piatimi hlavnými zásadami** a takisto aj [Government Procurement Charter](#) a [Rules of Sourcing](#).

- Hlavné zásady sú nasledovné:
  1. plánovitosť a manažovanie
  2. férovosť
  3. výber správneho dodávateľa
  4. najlepšia hodnota za peniaze (*value for money*),
  5. zodpovednosť a transparentnosť.
- Hlavné zásady taktiež podporujú inovatívnosť a vyzývajú úradníkov nebyť príliš preskriptívnymi a rigidnými. Je vyjadrená výslovná podpora novým myšlienkam a nápadom a úradníkovi sa umožňuje aj podstúpenie kalkulovaného rizika, pod podmienkou zodpovednosti za rozhodnutie. Berú sa do úvahy aj sociálne, ekonomické a environmentálne dopady verejných zákaziek a predkladaných projektov. Hlavné zásady predpokladajú.
- Charta verejného obstarávania (Government Procurement Charter) prezentuje predstavu vlády o tom, akým spôsobom by vládne agentúry mali vykonávať verejné obstarávanie s cieľom dosiahnuť čo najvyššiu výslednú hodnotu pre verejnosť. Táto predstava zahŕňa nasledujúce princípy:
  1. hľadanie príležitostí na zapojenie NZ podnikateľov
  2. podpora väčšej environmentálnej zodpovednosti a zelenej ekonomiky
  3. hľadanie nových a inovatívnych riešení
  4. spolupráca s podnikmi s dobrou politikou voči zamestnancom
  5. podpora inkluzívneho ekonomického rozvoja NZ
  6. vhodný risk management
  7. podpora spolupráce pre dosiahnutie kolektívneho vplyvu
- Cieľom **Rules of Sourcing** je zjednotenie NZ verejného obstarávania s medzinárodnými štandardami, podpora strategického prístupu k verejnému obstarávaniu a podpora súťaže a inovatívnosti zameraná na dosiahnutie lepších riešení.
- Pôsobnosť **Rules of Sourcing** sa vzťahuje na verejné zákazky NZ vlády, polície, obrany a väčšiny štátnych orgánov s hodnotou prevyšujúcou 100 tisíc NZD (10 mil. NZD v prípade stavebných projektov).
- Rules of Sourcing znova zdôrazňujú dôležitosť vyššie spomenutých piatich zásad, k nim však pridávajú aj **zásadu nediskriminácie**, ktorá sa vzťahuje aj na zahraničných dodávateľov. Špeciálne je zdôraznená zásada hodnoty za peniaze (*value for money*), pri ktorej je výslovne uvedené, že najnižšia cena nemusí byť zárukou úspechu a získania verejnej zákazky. Platí tiež zásada verejného vyhlasovania zákaziek prostredníctvom elektronického systému vypisovania tendrov - [Government Electronic Tenders Service \(GETS\)](#). Na tejto stránke je možné nájsť nielen aktuálne verejné zákazky, ale prostredníctvom nej je možné získať informáciu aj o pridelených tendroch.
- Výnimky z verejného vyhlasovania (pravidlo 15.9 Rules of Sourcing) predstavujú: naliehavosť (vtedy sa aplikuje Guide to Emergency Procurement); tender vypísaný

v rovnakej veci po verejnom vyhlásení na ktorý sa nikto neprihlásil; ak existuje iba jediný dodávateľ; dodatočné práce k udelenému tendru; atď.

- Pravidlo 41 Rules of Sourcing uvádza demonštratívny výpočet prípadov, v ktorých je možné dodávateľa z účasti na tendri vylúčiť.
- **Od 1. októbra 2019 nadobudne účinnosť novela právneho rámca verejného obstarávania.** Zmeny sa budú vzťahovať najmä na verejné obstarávania v oblasti stavebníctva (pravidlá 18, 64 a 69), plánovania (pravidlo 15), ohlasovania (pravidlo 53) a spôsobilosť agentúr pri verejnom obstarávaní (pravidlá 70 a 71). Koncept *value for money* bol nahradený konceptom *public value* (verejná hodnota, resp. hodnota pre verejnosť), ktorý stavia do popredia prvok verejného blaha a dosiahnutie najlepšieho možného výsledku pri verejnom obstarávaní (príklad uvádza zameranie na oblasť životného prostredia a znižovania emisií).
- **Nové Government Procurement Rules je možné v plnom znení nájsť [tu](#).**
- Viac o verejných obstarávaní je možné nájsť [tu](#). Stránka obsahuje aj sekciu s informáciami a tipmi pre dodávateľov. Na stránke sa tiež nachádza [Návod ako zdokonaliť svoju účasť vo verejných obstarávaníach](#).
- **Nový Zéland** je od 2015 signatárom a uplatňuje WTO GPA (General Procurement Agreement). NZ odstránil bariéry pre účasť zahraničných subjektov na verejnom obstarávaní. V súlade so zásadou diskriminácie je účasť zahraničných subjektov na verejných zákazkách možná a aj častá, **pre slovenského dodávateľa je však priama účasť do veľkej miery komplikovaná a bez zapojenia miestneho partnera takmer nemožná.** Z vyššie uvedeného vyplýva, že vládnych tendrov na NZ je pre slovenského dodávateľa možné sa zúčastniť viac-menej len prostredníctvom miestnych dovozcov a distribútorov a len zriedkakedy priamo. Prechod na elektronické spojenie dodávateľa pomocou internetu môže vyvolať dojem, že sa tohto procesu môže priamo zúčastniť aj menší zahraničný dodávateľ, proces by však bol veľmi zložitý a aj finančne a časovo náročný. Všetky tendre je tiež možné nájsť na stránke www.tenders.net.nz, kde je možné sa zdarma registrovať a získať potrebné informácie.
- Na oblasť verejných obstarávaní sa subsidiárne vzťahujú aj zákony verejného a obchodného práva, napr. : Contract and Commercial Law Act 2017, Commerce Act 1986, Fair Trading Act 1986, Construction Contracts Act 2002, State Sector Act 1988, Public Finance Act 1989, Public Finance Regulations 2007, Public Audit Act 2001, atď.

d) Zmluvná základňa

- Recipročné prehlásenie o čiastočnom oslobodení príjmov od zdanenia uzatvorené výmenou nót (ČSSR-Nový Zéland) bolo podpísané vo Wellingtone v roku 1969.
- Dňa 17. 4. 2012 nadobudla platnosť **Zmluva medzi Novým Zélandom a SR o programe pracovnej dovolenky.** Okrem spomínaných dokumentov nie je vzájomná hospodárska spolupráca a obchodná výmena upravená žiadnymi bilaterálnymi zmluvnými dokumentmi. SR nemá s NZ podpísanú ani zmluvu o zamedzení dvojitého zdanenia

- V súlade s prístupom Nového Zélandu sa zahraničný obchod medzi oboma štátmi realizuje v rámci štandardných podmienok WTO a OECD.
- Momentálne prebiehajú negociácie o FTA medzi EÚ a NZ. V júni 2019 sa uskutočnilo štvrté kolo týchto negociácií.

III INVESTÍCIE, ENERGETIKA, VEDA A VÝSKUM

a) Priame zahraničné investície:

- K septembru 2018 dosiahla hodnota zahraničných investícií v krajine **398 mld. NZD** (medziročný nárast o 2,6%), z toho priame investície dosiahli takmer 109 mld. NZD (27,2%). Najväčšími investormi sú Austrália (29,4%) , Spojené Kráľovstvo (18,4%) a USA (9,5%) Z EÚ je najväčším investorom UK (73,6 mld. NZD) a Holandsko (8,7 mld. NZD). Významné sú aj investície z ázijských krajín. Štatistika celkových investícií EÚ nie je k dispozícii.

Celkové zahraničné investície v mil. NZD

Poradie		2014	2015	2016	2017	2018
1	Austrália	113 488	110 564	114 102	115 588	117 825
2	UK	53 498	52 932	57 850	74 657	73 628
3	USA	38 973	33 207	38 113	35 912	37 058
4	Hong Kong	3 907	5 107	8 538	8 521	10 386
5	Japonsko	7 784	8 523	11 522	11 714	10 741
6	ČLR bez Hong Kongu a Taiwanu	3 401	4 215	5 359	6 611	8 764
7	Holandsko	5 028	7 541	8 651	8 428	8 742
8	Singapur	6 299	7 123	7 407	6 219	6 229
9	Kanada	3 134	4 607	5 256	3 455	4 340
10	Taiwan	C	2 131	2 655	C	2 680
	Všetky krajiny	322 462	356 726	386 138	388 664	398 870

Priame zahraničné investície v mil. NZD

	2014	2015	2016	2017	2018
Austrália	54 057	51 366	50 830	53 550	56 849
EU	11 283	9 415	10 256	10 634	11 245
Hong Kong	1 585	3 044	5 546	5 544	9 062
USA	10 240	8 337	8 004	7 844	7 927
Japonsko	3 138	3 591	4 817	4 826	5 533
UK	5 390	7 683	5 426	5 367	5 251
Singapore	3 996	3 923	5 116	5 350	4 319
Holandsko	2 787	3 160	3 592	4 224	3 880
Všetky krajiny	88 072	96 032	99 634	98 690	108 503

Zdroj: [StatsNZ](#)

- Na tomto mieste sa žiada pripomenúť, že **NZ je podľa World Bank na 1. mieste na svete v jednoduchosti podnikania** a nízka miera korupcie (druhá najnižšia na svete) vytvára vhodné podnebie nielen pre domácich investorov, ale aj investorov zahraničných.
- **Podpora vstupu zahraničného kapitálu na Nový Zéland spadá do kompetencie [New Zealand Trade and Enterprise \(NZTE\)](#).** Nový Zéland sa láka investorov kombináciou predvídateľného a stabilného investičného prostredia s vysokou vymáhateľnosťou práva. Úlohu rovnako zohráva aj propagácia životného štýlu na svetovej úrovni, ktorý môžu potencionalni investori na NZ viesť. Stránka NZTE sa vyznačuje vysokou prehľadnosťou a obsahuje rôzne užitočné odkazy a všetky potrebné informácie pre potencionalnych investorov. Prehľadnosť a štruktúrovanosť vytvára na potencionalnych investorov pozitívny dojem. V sekcii webstránky [New Zealand Now](#) je tiež možné nájsť užitočné informácie pre investorov, najmä v súvislosti s imigračnými procedúrami a získavaním víz. Podnikateľskému prostrediu prospieva aj prehľadnejší daňový systém (*pozn. napríklad v porovnaní s Austráliou*). Za určitých podmienok sú v podnikateľských začiatkoch aplikovateľné aj **daňové úľavy pre zahraničných investorov**.
- Za malé množstvo regulácií, ktoré môžu ovplyvniť zahraničné investície zodpovedá [Overseas Investment Office](#), ktorý zároveň vydáva súhlas so zahraničnými investíciami (podiel zahraničného kapitálu nad 25%) v oblasti „citlivej pôdy“, rybolovu a nákupu obchodného majetku v hodnote prevyšujúcej 100 mil. NZD. Zákonom upravujúcim zahraničné investície je Overseas Investment Act 2005. **V roku 2018 vstúpil do platnosti zákaz nákupu rezidenčných nehnuteľností zahraničnými investormi (pozn. s výnimkou austrálskych investorov)** s cieľom zastaviť prudký nárast cien nehnuteľností.

Medzinárodný menový fond varoval, že tento krok môže investorov odradiť. Nákupu **nerезidenčných nehnuteľností** sa však tento zákaz netýka.

- **K perspektívnym odvetviam patrí:** informačné a komunikačné technológie, potravinársky priemysel, primárny sektor, infraštruktúra, strojárstvo (najmä s vysokou hodnotou) a turizmus. Nárast sa predpokladá v oblasti stavebníctva a u sektorov s vyššou pridanou hodnotou.
- Jednou z priorít vlády NZ je zvýšenie prílivu zahraničných investícií do všetkých regiónov NZ. **NZ sa propaguje ako významná turistická destinácia.** Počet návštevníkov každý rok narastá, v roku 2019 sa však medziročný nárast turistov oproti roku 2018 spomalil (2,6% v porovnaní s 5,4% nárastom v 2018). **NZ navštívi ročne viac ako 3,8 mil. turistov (pozn. počet obyvateľov NZ je 4,8 mil.).** Najviac turistov prichádza z Austrálie, Číny a USA. Ako vyplýva z publikácie New Zealand Tourism Forecast 2018-2023, ktorú v máji 2018 aktualizovalo a zverejnilo NZ Ministerstvo obchodu, inovácií a zamestnanosti, do roku 2023 by zahraniční turisti mali ročne minúť viac takmer 15 mil. NZD (pozn.: bolo dosiahnuté už v 2018) a ich počet by mal dokonca prevýšiť 5 miliónov. NZ vláda investuje do rozvoja turistickej infraštruktúry každoročne nie malé finančné prostriedky, napr. Tourism Infrastructure Fund spadajúci pod Ministerstvo obchodu, inovácií a zamestnanosti poskytne 100 mil. NZD v priebehu 4 rokov na rozvoj turisticky zameranej infraštruktúry. Špeciálna pozornosť je venovaná cyklistickým trasám, na ktorých rozvoj bolo v roku 2016 na nasledujúce 4 roky vydelených 25 mil. NZD.
- **Medzi perspektívne odvetvia modernej ekonomiky s perspektívou vyššej návratnosti patrí sa zaraduje podpora startupov,** najmä v oblasti informačných a komunikačných technológií, biotechnológií, spracovania dreva, call centier, a produkcie monitorov. Viac na stránke [Angel Association](#). V novembri 2019 sa v meste Christchurch uskutoční výročný summit Angel Association.

b) Energetická politika krajiny

- **Napriek** dostatku nerastných surovín a relatívne malému počtu obyvateľov patrí Nový Zéland má v obchode s ropnými produktmi negatívnu obchodnú bilanciu. Podľa údajov pre rok [2017](#) (údaje pre rok 2018 budú k dispozícii v druhej polovici roku 2019) tvoria 60,4% dodávok energie z neobnoviteľných zdrojov (z toho 46,6% tvorí ropa) a 39,6% z obnoviteľných zdrojov. Pomer sa za poslednú dekádu zmenil o 10% v prospech obnoviteľných zdrojov energie. Nový Zéland je jednou z 13 krajín OECD, ktoré neprevádzkujú žiadnu jadrovú elektrárňu. **Nový Zéland disponuje veľkým množstvom zdrojov energie, predovšetkým zdrojov obnoviteľných.** Spomedzi krajín medzinárodnej energetickej agentúry má NZ najviac zdrojov **geotermálnej energie** a rovnako sú geografické a klimatické podmienky priaznivé pre **vodnú a veternú energiu**. Trh s energiami sa na NZ za posledné obdobie stabilizoval a neboli zaznamenané žiadne významné cenové výkyvy. NZ dlhodobo znižuje podiel energie z uhlia a uhoľné bane sú postupne zatvárané. Podiel plynu v priemyselnom sektore sa znížil, zatiaľ čo osobná rezidenčná spotreba sa zvýšila.

- Cieľom energetickej politiky je **znižit' emisie skleníkových plynov do roku 2030 o 30% oproti hodnotám** z 2005, k čomu má prispieť zvyšovanie cien fosílnych palív. Výzvy, ktorým NZ čelí zahŕňajú systémové zmeny spojené s elektrifikáciou transportu, zvyšovaním používania geotermálnej energie a bioenergie (*pozn. najmä v poľnohospodárskom sektore sa stále kvôli výhodným cenám používa uhlie*) a nestabilitou zásob vodnej energie, kvôli čomu sa nedá zabezpečiť vodný management počas viacerých ročných období.
- **Základnými dokumentmi energetickej politiky sú [Energetická Stratégia NZ 2011-2020](#) a [Stratégia energetickej účinnosti a zachovania 2017-2022](#).**
- **Energetická stratégia** identifikuje veľký potenciál v oblasti obnoviteľných zdrojov energií a kladie vysoký dôraz na diverzitu zdrojov energií ako základný kameň orientácie na energetickú budúcnosť v súlade s trvalo udržateľným rozvojom. **Hlavnými prioritami** energetickej stratégie sú diverzita zdrojov, environmentálna zodpovednosť, účinné využívanie energie, a zabezpečené a cenovo prístupné dodávky energie. **Diverzita zdrojov** sa zameriava na obnoviteľné aj neobnoviteľné zdroje energie. **Environmentálna zodpovednosť** pod seba subsumuje environmentálny management projektov v oblasti energetiky a znižovanie emisií skleníkových plynov. **Účinné využívanie energie** sa zameriava na domácnosti, distribučnú sieť, konkurencieschopnosť a informovanosť. Pod **zabezpečené a cenovo prístupné dodávky energie** spadajú spoľahlivé dodávky energií, konkurencieschopnosť, a ropnú bezpečnosť a transport. Energetická stratégia tiež zdôrazňuje, že energetická politika a energetická budúcnosť krajiny nie je len jednosmerným procesom, ale závisí do veľkej miery aj od konečného spotrebiteľa, či už sú to podniky, investori, komunity alebo jednotlivci.
- **Nový Zéland** sa k energetickej politike a otázkam životného prostredia stavia pomerne zodpovedne a je prístupnejší konzultáciám a odporúčaniam s cieľom optimalizovať energetickú politiku. Príkladom je Stratégia energetickej účinnosti, ktorá zahŕňa viaceré odporúčania Medzinárodnej energetickej agentúry. **Stratégia energetickej účinnosti a zachovania** je rámcovým dokumentom pre podporu energetickej účinnosti, zachovania energií a používania obnoviteľných zdrojov energie. Určuje smerovanie činnosti [Energy Efficiency and Conservation Authority](#) a stimuluje podniky aj jednotlivcov aktívne sa zúčastňovať na transformácii energetického systému. Nová stratégia je dokument, ktorý je konzistentný so súčasnou energetickou politikou NZ, reaguje na aktuálne otázky a vhodne dopĺňa a konkretizujúci Energetickú stratégiu. **Stratégia stanovuje nasledovné tri ciele:** zníženie intenzity priemyselných emisií o 1% ročne; zvýšenie podielu elektrických vozidiel na 2% z celkového počtu vozidiel do konca 2021, dosiahnutie 90% dodávok elektriny z obnoviteľných zdrojov do roku 2025 pri zachovaní stability dodávok.
- Regulátorom na trhu s energiami je Electricity Authority, založená zákonom Electricity Industry Act 2010. Kompetencie zahŕňajú zabezpečovanie konkurenčného prostredia, spoľahlivých dodávok energie a účinnej koordinácie energetickej politiky na strane dodávateľov s potrebami a záujmami odberateľov.

- V [Climate Change Performance Index 2019](#) sa Nový Zéland umiestnil na 44. mieste zo 60, s ratingom „nízky“, čo je druhý najnižší možný rating. Oproti predošlému roku je to pokles o 11 miest, čo je paradoxom, keďže vláda sformovaná v roku 2017 verejne dlhodobo deklaruje dôležitosť stratégií v sfére klimatických zmien a energetiky. Jednou zo zložiek indexu sú obnoviteľné energie, kde má NZ vynikajúce výsledky. Problémom sa javí redukcia emisií skleníkových plynov, a efektívnosť využívania energií. Experti podrobujú kritike najmä nedostatočné premietnutie cieľa znižovania emisií skleníkových plynov do reálnych politických a strategických krokov.

c) Veda, výskum, vývoj a inovácie

- Veda a výskum sú pre Nový Zéland skutočne významnou oblasťou, ktorej dôležitosť býva veľmi často zdôrazňovaná. **Oblasti vedy, výskumu, vývoja a inovácií je v návrhu rozpočtu na [fiskálny rok 2019/2020](#) venovaná menšia pozornosť ako tomu bolo v predošlom roku.** V rozpočte je vydelených 106 mil. NZD vo forme finančnej podpory a 50,6 mil. NZD vo forme kapitálovej podpory pre inovácie na najbližšie 4 roky. Spolu s výraznou investíciou do vedy a výskumu v roku 2018 je predpokladaný nárast výdavkov vlády v tejto oblasti o 22% z 1.672 mld. NZD v 2018/2019 na 2.047 mld. NZD v 2020/2021.
- Vláda tiež realizuje svoj zámer zvýšiť transparentnosť vedy prostredníctvom [Národného výskumného informačného systému](#), na ktorého vytvorení sa v súčasnosti intenzívne pracuje. Vláda plánuje zvýšiť investície do vedy a výskumu na 2% HDP do roku 2028 (pozn. pre porovnanie Austrália už v súčasnosti investuje cez 2%, s cieľom dosiahnuť úroveň 3-4% HDP). Napriek týmto krokom však NZ investície v oblasti vedy a výskumu oproti iným krajinám **zaostávajú**. Od daňového stimulu a zníženia prahovej hodnoty si vláda sľubuje navýšenie počtu firiem (z 300 na 2000), ktoré budú stimulované investovať do vedy a výskumu.
- Ústredným orgánom pre vedu, výskum, vývoj a inovácie je [Ministerstva podnikania, inovácií a zamestnanosti](#). Do jeho kompetencií spadá vykonávanie vládnej politiky v tejto oblasti, a teda aj spolupráca s podnikmi na zvýšení ich investície do vedy a výskumu s cieľom posilniť ekonomiku založenú na vedomostiach a využiť potenciál digitálnych technológií pre blaho ekonomiky NZ. Ministerstvo tiež aktívne podporuje diverzitu vedy s dôrazom na rovnosť pohlaví. [Vízia Mātauranga](#) má za cieľ podporiť a stimulovať inovačný a vedecký potenciál Maorov a vzťahuje sa na všetky oblasti vedy a výskumu, nie je to teda samostatná vedecko-inovatívna stratégia aplikovaná nezávisle od iných, ide skôr o určitú komplexnú víziu, ktorá má byť v súlade so všetkými krokmi v tejto oblasti.
- [Národné vyhlásenie o vedeckých investíciách 2015-2025](#) predstavilo víziu NZ vedy pre rok 2025. Vízia stanovuje nasledovné ciele:
  - vytvorenie robustnejšieho vedeckého systému, ktorý je flexibilnejší a adaptabilnejší s pozitívnym dlhodobým vplyvom na zdravie, ekonomiku a spoločnosť
  - zvýšenie výdavkov podnikov na vedu a výskum tak, aby tvorili 1% HDP

- zníženie komplikovanosti a zvýšenie transparentnosti verejného vedeckého systému
  - zachovanie a zvýšenie atraktivity NZ ako centra vysokokvalitnej vedy a výskumu
  - monitorovanie výkonu a komplexné hodnotenie progresu v tejto oblasti
- **Významné pre oblasť vedy, techniky, inovácií a výskumu sú Crown Research Institutes.** Sú to štátne inštitúcie zamerané na vedu a výskum v špecifických oblastiach. Minister inovácií a výskumu spolu s ministrom financií menujú správnu radu týchto inštitúcií, ktorá menuje generálneho riaditeľa v súlade s vnútornými predpismi týchto vedeckých inštitúcií. Celkovo je Crown Research Institutes sedem a ich názvy a kompetencie sú nasledovné:
    - [AgResearch](#) – výskum v poľnohospodárstve s cieľom zvýšiť produktivitu, hodnotu a ziskovosť agrikultúrneho sektora
    - [Institute of Environmental Science Research](#) – environmentálny výskum zameraný na ochranu zdravia ľudí, na ochranu potravín, potravinárstvo, vodné hospodárstvo, podzemné vody a forenznú vedu
    - [Institute of Geological and Nuclear Science](#) – inovatívny výskum posilňujúci ekonomický rast zameraný na geologické energie, minerály, aplikáciu jadrovej vedy a posilňovanie schopnosti NZ reagovať na prírodné katastrofy
    - [Landcare Research](#) - inovatívnosť v sfére terestriálnej biodiverzity, pôdohospodárstva
    - [National Institute of Water and Atmospheric Research](#) – zvýšenie ekonomickej hodnoty a trvalo udržateľného managementu vodných zdrojov a ekosystémov, výskum klímy a atmosférických fenoménov zameraný na porozumenie týmto procesom
    - [Plant and Food Research](#) – zvýšenie produktivity NZ odvetví rastlinnej výroby, obhospodarovateľnej pôdy, morských plodov, potravín a nápojov
    - [Scion](#) – inovácie a rast v odvetviach lesníctva, drevárstva a biomateriálu
  - V roku 2018 bola zriadená ministerská poradná skupina pre digitálnu ekonomiku, ktorá má poradné kompetencie pre digitálnu inkluzívnosť, maximalizáciu potenciálu technologického sektora, digitálnu kapacitu stredných a malých podnikov, digitálnu konektivitu, a adaptabilitu na narušenia.
  - **Granty:** V oblasti zdravotníctva poskytuje granty na vedu a výskum [Health Research Council](#) s cieľom zlepšiť oblasť zdravotníctva a prispieť tak k celospoločenskému benefitu. Nezávislá akadémia vied [The Royal Society](#) poskytuje granty prostredníctvom fondu Marsden. V roku 2016 ohlásila vláda, že počas nasledujúcich 4 rokov investuje viac ako 66 mil. NZD do fondu Marsden. Fond Marsden sa zameriava na podporu výskumníkov generujúcich nové vedomosti s potenciálom dlhodobého benefitu nielen pre NZ, ale aj pre celý svet. Fond podporuje kreativitu, inovatívnosť a nové myšlienky, ktoré vybočujú z klasického rámca a tým by neboli spôsobilé pre granty z iných fondov. Granty poskytujú

tiež vládna [Inovatívna agentúra Callaghan Innovation](#), ktoré sú pre zmenu zamerané viac na prepojenie inovácií s potrebami jednotlivcov/firiem v oblasti podnikania. V roku 2018/2019 spolupracovalo s agentúrou Callaghan Innovation viac ako 2800 firiem. Toto široké spektrum vytvára základy, na ktorých môže NZ veda a výskum dlhodobo stavať a profitovať z nich. Webstránky sú opäť prehľadné a k jednotlivým informáciám je možné dopracovať sa pomerne jednoducho.

- Významnú úlohu v tejto oblasti zohrávajú aj novozélandské univerzity.
- Nový Zéland má aj vlastnú [Vesmírnú agentúru](#), ktorá spadá pod Ministerstvo podnikania, inovácií a zamestnanosti. Bola vytvorená v roku 2016 a medzi jej kompetencie sa zaraďuje regulácia v tejto sfére; podpora vypúšťania rakiet; umožňovanie podnikania, inovácií a vedy spojených s vesmírnym priestorom; a medzinárodná spolupráca.

IV. ZAHRANIČNÝ OBCHOD KRAJINY

---

a) Dovozný a vývozný režim, obchodná prax

- **Dovozný režim:** Dovozy nie sú kvantitatívne obmedzené, licenčný režim bol postupne počiatkom 80.rokov zrušený. Je zakázaný dovoz nebezpečných látok, žuvacieho tabaku, vaporizérov na fajčenie marihuany, niektorých druhov psov, nežiadúcich publikácií (*pozn. také publikácie, ktoré opisujú, zobrazujú alebo sa iným spôsobom angažujú s témami ako pohlavný styk, násilie, kriminality, krutosť, a tento spôsob je na ujmu verejnemu blahu*), a niektorých obojkov na sledovanie psov, a na dovoz týchto tovarov nie je možné získať povolenie. Dovozy sú tiež obmedzené sankčnými režimami BR OSN voči niektorým krajinám, ktoré NZ dodržiava.
- Povoleniu podlieha import:
  - trhavín vrátane ohňostrojov – povolenie vydáva [Environmental Protection Authority](#)
  - azbestu – povolenie vydáva Environmental Protection Authority
  - nebezpečného odpadu a toxických látok – povolenie vydáva Environmental Protection Authority
  - vysokovýkonných laserových ukazovačov – povolenie vydáva [Ministerstvo Zdravotníctva](#)
  - motorových vozidiel s nepresným počítadlom najazdených kilometrov – povolenie vydáva [Colný úrad NZ](#)
  - látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu – povolenie vydáva Environmental Protection Authority (vzťahuje sa aj na tovary obsahujúce tieto látky)
  - zdravotných pomôcok, liečiv, farmaceutických výrobkov a preparátov – povolenie vydáva Ministerstvo zdravotníctva, viac informácií na stránke ministerstva a [tu](#)
  - rádioaktívnych materiálov – povolenie vydáva [Úrad radiačnej bezpečnosti](#).

- neopracovaných diamantov – povolenie vydáva Ministerstvo zahraničných vecí a obchodu
  - zbraní – informácie v tejto oblasti poskytuje a povolenie vydáva [Polícia NZ](#)
  - niektorých poľnohospodárskych produktov – povolenie vydáva [Ministerstvo primárneho priemyslu](#)
  - chemických látok – povolenie vydáva Ministerstvo zahraničných vecí a obchodu
  - niektorých potravinárskych produktov – povolenie vydáva Ministerstvo primárneho priemyslu
- **Vývozný režim:** Tovary podliehajú kontrole ak vyžaduje sa zvláštne povolenie ak sa nachádzajú na zozname strategických tovarov. Ide o nasledovné tovary: zbrane, munícia, vojenské technológie a tovary s tzv. duálnym využitím – môžu byť používané na civilné, ale aj vojenské účely, a môžu byť použité na výrobu alebo vývoj chemický, biologických alebo jadrových zbraní. Zoznam strategických tovarov je možné stiahnuť [tu](#). Tak isto je zakázaný export tovarov, ktoré nie sú na zozname, ale môžu byť použité na výrobu alebo vývoj chemických, biologických alebo jadrových zbraní; môžu byť vojensky použité v krajinách podliehajúcich sankčnému režimu BR OSN na dovoz zbraní; komponenty vojenskej techniky nachádzajúcej sa v zozname, ktoré boli protiprávne exportované z NZ. Postup pri identifikácii je nasledovný: prednosť má identifikácia vývozcom podľa údajov uvedených v zozname, kde sú k dispozícii presné technické parametre jednotlivých tovarov.
  - Vývoz strategických poľnohospodárskych produktov kontrolujú marketingové organizácie NZ Dairy Board, NZ Apple and Pear Marketing Board, NZ Meat Producers Board, NZ Wool Board, NZ Fishing Industry Board, Kiwifruit Board. Ich hlavnou úlohou je asistencia pre uplatnenie sa týchto vývozných komodít na zahraničných trhoch, vytváranie jednotnej marketingovej stratégie, propagácia vrátane zavádzania obchodných značiek na svetový trh a kontrola kvality vyvázaného tovaru. NZ Dairy Board, NZ Apple and Pear Marketing Board a Kiwifruit Board si zachovávajú monopolné postavenie a realizujú vývoz mliečnych produktov, mlieka, jabĺk, hrušiek a kiwi. Ostatní vydávajú povolenia na vývoz zahraničným firmám, pod podmienkou garancie kvality a techniky vývozu. Získanie licencie je často formálnou záležitosťou a nemá reštriktívny ani šikanóznny charakter. Cieľom je podpora pozitívneho imidžu NZ exportu a produktov v zahraničí.
  - Miestne spotrebiteľské štandardy má v kompetencii [Standards New Zealand](#), škála je pomerne široká, od dizajnu, cez bezpečnosť až po kvalitu produktov. Plnenie týchto štandardov je **prevažne dobrovoľné**, produkty splňajúce štandardy obdržia certifikáciu, čo môže byť veľmi dôležitým faktorom pri dovoze a propagácii produktov. Regulácia štandardov je harmonizovaná medzi AUS a NZ. NZ má dohodu s EÚ, ktorá umožňuje exportérom preverenie konformity so štandardami pred odoslaním tovaru. Akreditácie pre preverovanie a testovanie vydáva [Spoločný akreditačný systém pre AUS a NZ](#). Ovocie, rastliny a semená musia byť certifikované príslušnou autoritou v krajine pôvodu, ktorá osvedčuje, že nie sú nakazené škodcami a chorobami.

- **Transfery devízových prostriedkov sú voľné.** Pri dovoze a vývoze valút nad čiastku 10.000 NZD v cestovnom styku je stanovená oznamovacia povinnosť u colných orgánov. Nesplnenie oznamovacej povinnosti môže mať za následok prepadnutie vecí a finančnú pokutu.
- Jednou z nevýhod je, že **Nový Zéland uplatňuje antidumpingové opatrenia** v prípade, že hrozí materiálna ujma miestnemu výrobcovi alebo je ohrozené založenie miestneho priemyslu v danom odbore u produktov, ktorých dovozná cena je nižšia ako bežná cena v krajine pôvodu. Novozélandský podnikateľský subjekt sa môže v prípade podozrenia obrátiť na Ministerstvo podnikania, inovácií a zamestnanosti. Ministerstvo podanie preverí, a v prípade jeho opodstatnenosti prípad prešetří v riadnom konaní. Po 60 dňoch od začiatku vyšetrovania môže byť na výrobok zavedené predbežné clo, na konečné rozhodnutie má minister 180 dní. Predmetom rozhodnutia môže byť trvalé zavedenie anti-dumpingového cla na výrobok, ktorý spôsobuje miestnemu podnikateľskému subjektu ujmu. Clo môže byť zavedené do výšky rozdielu medzi bežnou cenou v krajine pôvodu a exportnou cenou produktu.
- **New Zealand Customs Service** vykonáva colný dozor a zaoberá sa dohľadom nad dodržovaním autorských práv, ochranou registrovaných obchodných značiek a intelektuálneho vlastníctva. Zoznam registrovaných obchodných značiek a intelektuálneho vlastníctva je možné nájsť [tu](#).
- Colná správa disponuje online systémom podávania a spracovávania colných deklarácií. Okolo 90% deklarácií je vybavených automaticky a vo veľmi krátkej dobe. Online systém deklarácií je prístupný [tu](#). Viac informácií k postupu je možné nájsť [tu](#).
- **Dovozné býva častokrát oslobodený od tarifov, niekedy sa však vyskytujú sadzby 5% a 10% ad valorem.** V prípade, ak si importér nie je istý, či tovar podlieha tarifnej povinnosti, colná správa poskytuje poradné služby. Presné údaje a výšky tarifov je možné nájsť [tu](#). Za určitých podmienok je možné požiadať o tarifnú úľavu, viac informácií k postupu a podmienkam poskytuje stránka [colnej správy](#). NZ poskytuje preferenčný režim Austrálii, Kanade, Veľkej Británii (iba na vybrané automobilové súčiastky), Singapuru, ostrovom Pacifiku, Číne, Malajzii, Južnej Kórei, Thajsku a krajinám ASEAN.
- **Na alkoholické nápoje, tabakové výrobky, zmrzlinu a pohonné hmoty** sa okrem colnej sadzby ad valorem sa aplikujú spotrebné dane rôznej výšky, aktuálny sadzobník účinný od 1. júla 2019 je k dispozícii [tu](#).
- Okrem cla sa na dovozy aplikuje jednotná DPH (GST – Goods and Services Tax) vo výške 15 % ad valorem.

b) Základná štatistika zahraničného obchodu

- Nový Zéland je zástancom voľného obchodu a je do veľkej miery na zahraničnom obchode závislý. Zahraničný obchod tvorí zhruba 30% HDP. NZ sa v oblasti zahraničného obchodu sústreďuje predovšetkým na Austráliu, EÚ a Čínu a benefituje z FTA s Čínou, Južnou Kóreou, Malajziou, ASEAN a CPTPP. Dohodu o užšej ekonomickej spolupráci má podpísanú

s Hong Kongom, Singapurom a Thajskom. Momentálne prebiehajú negociácie o FTA s EÚ, štvrté kolo rokovaní sa uskutočnilo v máji 2019 vo Wellingtone a **obe strany konštatovali dosiahnutie progresu**. V januári 2019 premiérka NZ J. Ardern a predseda Európskej komisie J.C. Juncker ohlásili, že by chceli FTA uzavrieť do konca roka 2019.

- **Po odstúpení USA od Dohody o transpacifickom partnerstve (TPP)** sa rozhodli ostatní signatári (medzi nimi AUS) oživiť túto dohodu o voľnom obchode pod názvom Komplexná a progresívna dohoda o transpacifickom partnerstve (CPTPP alebo TPP11), ktorá zahŕňa väčšinu ustanovení TPP (okrem tých, ktoré uprednostňovalo najmä USA a ostatné krajiny s nimi nesúhlasili). **Dohoda TPP11** bola jedenástimi krajinami podpísaná 8. marca 2018. Nový Zéland dohodu ratifikoval 25. októbra 2018. **Pre Nový Zéland nadobudla TPP11 účinnosť 30. decembra 2018**. V súlade s ustanoveniami TPP11 dohoda nadobudla 30. decembra 2018 účinnosť aj pre Mexiko, Japonsko, Singapur, Kanadu a Austráliu. 14. januára 2019 nadobudla dohoda účinnosť aj pre Vietnam.
- **Obrat zahraničného exportu v roku 2018 bol 163 mld. NZD, s pozitívnym saldom vo výške 1,45 mld. NZD.** Celkový obrat obchodu sa zvýšil o 9,6%. Najvýznamnejším obchodným partnerom NZ bola v roku 2018 Čína s celkovým obratom obchodu 30,1 mld. NZD. Za posledných 10 rokov sa obrat vzájomného obchodu strojnásobil a Čína sa stáva stále dôležitejším dodávateľom hlavne spotrebných ale aj investičných tovarov. Napriek tomu, že bolo v poslednom období možné pozorovať mierne **ochladenie vzťahov NZ a ČĽR**, obrat vzájomného obchodu sa zvýšil o 4 mld. NZD.
- Za Čínou nasledovala Austrália (26,7 mld. NZD) a EÚ (23,3 mld. NZD). Podľa integračných zoskupení sú najväčšími obchodnými partnermi ASEAN, APEC a EÚ.

Obchodná bilancia tovarov a služieb za uplynulé obdobia (v mil. NZD)

	2014	2015	2016	2017	2018
Vývoz	50 072	67 475	70 870	76 300	82 253
Dovoz	51 247	65 137	67 229	72 200	80 800
Obrat	101 319	132 612	138 099	148 800	163 053
Saldo	-1 175	2 337	3 641	4 200	1 453

Zdroj: [StatsNZ](#)

c) Tovarová štruktúra zahraničného obchodu v členení vývoz/dovoz

- Medzi najdôležitejšie položky **novozélandského vývozu** patrili v roku 2018 tradične poľnohospodárske a potravinárske výrobky a služby. Hlavnými novozélandskými

vývoznými komoditami spomedzi poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov boli v roku 2018 mliečne výrobky, mäso a ovocie. V sektore služieb dominovali služby v oblasti cestovného ruchu a služby v oblasti vzdelávania. Nárast zaznamenali služby v oblasti leteckej dopravy. Významnou exportnou komoditou je tiež drevo a výrobky z dreva.

Vývoz/Export

10 najdôležitejších položiek novozélandského vývozu tovarov a služieb v roku 2018

Položka	Hodnota (mil. NZD)
1. Mlieko a mliečne výrobky	14 145
2. Služby v oblasti cestovného ruchu	11 743
3. Mäso	7 054
4. Drevo a výrobky z dreva	4 949
5. Služby v oblasti vzdelávania	4 391
6. Služby v oblasti leteckej dopravy	4 493
7. Ovocie	2 883
8. Mechanické stroje a zariadenia	1 745
9. Víno	1 703
10. Mliečne zmesi, cereálie, múka, škrob	1 639

- Najsilnejšou položkou **dovozu** boli v roku 2018, rovnako ako predtým **dopravné prostriedky**, diely a doplnky, ktoré tvoria 11,2% NZ importu. Nasledovali mechanické stroje a zariadenia s podielom 10,8% a minerálne oleje a palivá (9,5%). Výrazne narástol dovoz všetkých troch hlavných komodít. Nárast zaznamenali všetky komodity v top 10.

Dovoz/Import

10 najdôležitejších položiek novozélandského dovozu tovarov a služieb v roku 2018

Položka	Hodnota (mil. NZD)
1. Dopravné prostriedky, diely a doplnky	9 074
2. Mechanické stroje a zariadenia	8 751
3. Minerálne oleje a palivá	7 656
4. Obchodné služby	6 666
5. Elektrické stroje a zariadenia	5 114

6. Iné obchodné služby	3 292
7. Textil a textilné výrobky	2 732
8. Služby v oblasti leteckej dopravy	2 618
9. Plast a výrobky z plastu	2 334
10. Služby v oblasti námornej dopravy	2 077

d) Teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu vývoz/dovoz

- **Novozélandský dovoz – Najvýznamnejším dovozcom na Nový Zéland je Európska Únia (14 mld. NZD)**, nasledovaná Čínou (12,8 mld. NZD), Austráliou (12,6 mld. NZD), USA a Nemeckom. Hlavnými komoditami dovázanými z EÚ sú osobné automobily, lietadlá, traktory a telekomunikačné prístroje. Podľa integračných zoskupení sú najväčšími importérmi EÚ, APEC, OECD a ASEAN.
- Rovnako ako v predchádzajúcom roku sa najviac zvýšila hodnota importu zo Spojených Arabských Emirátov – o 44,6%. Výrazný nárast zaznamenal tiež dovoz z Kórejskej republiky (o 41,8%) a Singapuru (o 16,3%). Dovoz z EÚ sa medziročne zvýšil o 8%, pod hranicou celkového medziročného nárastu. Z top 10 importérov vypadlo napriek miernemu nárastu dovozu Spojené Kráľovstvo.

Najvýznamnejší obchodní partneri Nového Zélandu v dovoze tovarov a služieb v roku 2018 (v mil. NZD)

Štát	2017	2017	Medziročná zmena v %
1. EÚ	12 981	14 021	8
2. Čína	11 265	12 848	14
4. Austrália	11 956	12 635	5,7
4. USA	8 522	9 338	9,6
5. Japonsko	4 071	4 364	7,1
6. Nemecko	3 679	3 943	7,1
7. Singapur	2 999	3 489	16,3
8. Spojené Arabské Emiráty	2 130	3 080	44,6
9. Thajsko	2 772	2 912	5,05
10. Kórejská rep.	2 042	2 895	41,8
Dovoz celkom	72 200	80 800	11,9

- **Novozélandský vývoz** – Nový Zéland je krajinou orientovanou na export. **Hlavným exportným trhom NZ je Čína** (17,3 mld. NZD), nasledovaná Austráliou (14,1 mld. NZD), EÚ (9,3 mld. NZD), USA a Japonskom. **Export do EÚ predstavuje asi 11,4% z celkového exportu.**
- Vývoz do Číny narástol oproti predchádzajúcemu roku o 15,8%. Väčší nárast zaznamenal iba export do Kórejskej republiky (17,8%). Stúpajúcu tendenciu si zachoval vývoz do všetkých krajín, poklesol iba export do Spojeného Kráľovstva, aj to iba nepatrne. Vývoz tovarov a služieb do EÚ narástol o 7,5%, čo predstavuje takmer rovnaký nárast ako celková medziročná zmena NZ exportu.

Najvýznamnejší obchodní partneri Nového Zélandu vo vývoze tovarov a služieb v roku 2018 (v mil. NZD)

Štát	2017	2018	Medziročná zmena v %
1. Čína	14 963	17 329	15,8
2. Austrália	13 626	14 129	3,7
3. EÚ	8 613	9 263	7,5
4. USA	8 461	8 708	4,5
5. Japonsko	4 088	4 424	2,9
6. Spojené Kráľovstvo	2 971	2 970	---
7. Kórejská republika	1 992	2 346	17,8
8. India	1 806	2 022	11,9
9. Singapur	1 552	1 727	11,2
10. Hong Kong	1 512	1 643	8,7
Vývoz celkom	76 300	82 253	7,8

Zdroj: [StatsNZ](#)

Teritoriálna štruktúra – postavenie k EÚ

- Európska únia ako celok patrí tradične k najväčším obchodným partnerom Nového Zélandu a je najväčším dovozcom tovarov a služieb na Nový Zéland.

- V roku 2018 bola EÚ celkovo tretím najväčším obchodným partnerom Nového Zélandu vo vzájomnom obchode tovarov a služieb po Číne a Austrálii. Obchod medzi EÚ a NZ dosiahol hodnotu **23,3 mld. NZD** a 14,2% celkového novozélandského medzinárodného obchodu.
- Obchodná bilancia medzi EÚ a Novým Zélandom je stále v prospech EÚ – v roku 2018 s **pozitívnym saldom vo výške 4,7 mld. NZD**.
- **EÚ je po Austrálii tiež druhým najvýznamnejším priamym zahraničným investorom na NZ** (11,2 mld. NZD), priame zahraničné investície z EÚ predstavujú 11% celkových PZI na NZ a zaznamenali oproti roku 2017 medziročný nárast o 5,6%.
- **V roku 2018 dovoz tovarov z EÚ na NZ dosiahol hodnotu 10,7 mld. NZD**, čo o 1 mld. NZD viac ako v predchádzajúcom roku. Z EÚ na NZ sa najviac dovážajú osobné automobily, farmaceutické produkty, elektrické zariadenia, optické, lekárske a meracie zariadenia.
- **Vývoz tovarov do EÚ sa oproti predchádzajúcemu roku vzrástol o 0,7 mld.** a v roku 2018 predstavoval 5,7 mld. NZD. Do EU v roku 2018 mierili z NZ najmä primárne produkty potravinárskej a živočíšnej výroby.

e) Vývoj zahraničného obchodu so SR za posledných päť rokov (vývoz/dovoz)

- NZ nepatrí medzi významných obchodných partnerov SR, čomu nasvedčuje aj nízky objem vzájomného obchodu. Napriek geografickej vzdialenosti a citlivosti agrotrhu však existuje určitý potenciál jeho ďalšieho rastu. **Slovenský export bol v minulom roku v objeme približne 30,5 mil. € s absolútnou prevahou vývozu osobných automobilov - cca 80% a dovoz v objeme takmer 6 mil. €, z toho hlavne víno a mäso.** Rezort pôdohospodárstva vyjadril len veľmi limitovaný záujem o začatie rokovaní, aj z dôvodu geografickej vzdialenosti, vyvážame v obmedzenom množstve izoglukózu a vyše tretinu dovozu na Slovensko predstavujú dve spomínané agrokodity. NZ je v poľnohospodárskom obchode považovaný za jedného z najkonkurencieschopnejších agrárnych výrobcov na svete, a preto by prípadné zvýšenie exportu na trhy EÚ predstavovalo priamu konkurenčnú hrozbu slovenským výrobcom.

Štatistika vzájomného obchodu SR a Nového Zélandu podľa štatistického úradu SR (v mil. EUR):

v EUR	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
Export	12, 698	21, 249	30, 857	33, 361	24,809	23,3	30,5	8,8
Import	0, 774	0,988	1,687	1, 769	4,921	7,5	6,0	2,0
Obrat	13,472	22, 237	32, 545	35, 130	25,300	30,8	36,5	10,8
Bilancia	11,923	20,261	29,170	31 ,591	29,730	15,8	24,5	6,8

*Údaje za január-apríl 2019

Hlavné položky vývozu zo SR: osobné automobily (cca 80%) a kotle a priemyselné stroje.

Hlavné položky dovozu do SR: hovädzie mäso, ryby, víno a nápoje, zelenina a ovocie, vedecké prístroje.

V. MARKETINGOVÁ STRATÉGIA

---

a) Obchodné zvyklosti v teritóriu

Obchodná prax, miestne zvyklosti dôležité pre nadviazanie kontaktov, kultúrne rozdiely

- Pri nadväzovaní kontaktov je potrebné **byť na dobrej jazykovej aj estetickej úrovni. V praxi obchodných rokovaní je treba počítať s tým, že prevláda anglosaský prístup:** dochvilnosť a dodržiavanie nepísanej dohody. Novozélandskí podnikatelia sú vo výbere nových partnerov opatrní, ale keď získajú dobrý dojem z písomného a predovšetkým osobného (i telefonického) rokovania, spolupráca obvykle prebieha hladko. Je tiež dôležité spomenúť, že akýkoľvek zahraničný zástupca je prijímaný bez predsudkov na rovnocennej úrovni. **Uplatňuje sa princíp vzájomného rešpektu.** Obvyklé je oslovenie krstným menom, špecifikom je tiež rozdielna novozélandská výslovnosť anglického jazyka, čo však v žiadnom prípade nevytvára obchodnú prekážku.
- Je vhodné prezentovať sa aj keď jednoducho, ale **úhľadnou**, jazykovo a odborne presnou internetovou stránkou. Je potreba dbať na aktualizáciu údajov zverejnených na webovej stránke. Tlačené ponukové materiály (prospekty, katalógy a pod.) musia mať tiež **vysokú jazykovú a technickú úroveň.** Zasielanie neosobných, všeobecných ponukových listov má len minimálny úspech. Je treba vždy vyhľadať konkrétnu osobu a ponuku adresovať do jej pozornosti, následne je treba telefonicky overiť, či ponuka došla a snažiť sa získať k nej názor. Niekedy je treba aj takéto adresné ponuky zopakovať, lebo sú podobne ako v mailovej schránke odkladané ako „spam“. Ak teda náhodou novozélandská firma nehľadá presne to, čo práve predložená ponuka obsahuje, je treba počítať s tým, že získanie pozornosti a záujmu o novú ponuku trvá niekoľko mesiacov. Pri telefonickom nadväzovaní kontaktu je veľkou nevýhodou časový posun, ktorý v európskom zimnom období predstavuje 12 hodín.
- Veľkú konkurenciu pre zahraničných investorov a podnikateľov predstavujú austrálski kolegovia, ktorí majú neporovnateľnú geografickú výhodu oproti ostatným a rovnako aj pomerne veľký domáci trh, ktorý otvára možnosti na export. Novozélandskí podnikatelia sú z tohoto dôvodu zvyknutí na osobné stretnutia a preto sa aj pre zahraničných partnerov **odporúča nadviazovanie kontaktov osobne.** Bez toho je úspech veľmi otáznny. Nutná je tiež jasná stratégia a plánovitosť, ad hoc pokusy nebývajú brané vážne, ich šanca na úspech je nulová a podrývajú kredibilitu a dôveryhodnosť partnera. Ako ťažko a pomaly sa dôvera buduje, také ľahké je ju stratiť a jej späť získanie môže byť sifyfovskou prácou.
- Rokovania sa vedú v priateľskej a otvorenej atmosfére, vyžaduje sa však spoločenské oblečenie. Preferovaná je úprimnosť, priamosť, jasná komunikácia a konkrétnosť, ktorá obom stranám pomáha sformovať jasné očakávania a obraz. Novozélandskí partneri si potrpia na pružnosť v komunikácii, neskoré reakcie, rigidnosť a neplnenie sľubov môžu viesť až ku strate dôvery a obchodnej zákazky. **Návštevník NZ sa často stretáva s**

maorskou kultúrou a preto je vhodné sa vopred oboznámiť s problematikou maorského obyvateľstva a jeho kultúrou. Základná znalosť problematiky býva výhodou aj pri obchodných jednaniach. Vítaná je tiež znalosť športu a malý kompliment adresovaný NZ rugby tímu nemôže nič pokaziť. Preháňanie, prázdne reči a sľuby nemajú u NZ partnerov žiadny úspech, práve naopak, môžu ich veľmi ľahko odradiť. Nechajte za seba hovoriť činy a výsledky. Odporúča sa priateľskosť a zdvorilosť, nie však horlivosť, tá býva vnímaná a hodnotená negatívne. Dôležité sú tiež vizitky, očný kontakt, podanie rúk (pevný a krátky stisk), dodržiavanie odstupu a nevstupovanie do intímnej zóny. Na NZ partnera nie je vhodné vyvíjať nátlak a nevhodné je tiež prílišné vyjednávanie o cene, nie je to pre NZ typické.

- **Platobná morálka je veľmi dobrá**, v obchodných kruhoch je zvykom bezpodmienečné plnenie ustanovení zmluvy vrátane platieb. Nový Zéland je krajinou s takmer neexistujúcou korupciou a novozélandskí partneri sú veľmi spoľahliví a predvídateľní v obchodných stykoch, čo platí aj o štátnych orgánoch.

Pracovná doba a obchodné stretnutia

- Obchodné stretnutia treba bezpodmienečne dohodnúť vopred (minimálne týždeň), najlepšie telefonicky alebo mailom. Najvhodnejšia doba na obchodné rokovania je medzi 9.00 a 11.30 hod a od 13.30 do 16.30 hod, v piatok však najneskôr do 15.30. Mítingy nie je vhodné dohadovať počas letných prázdnin – v decembri a januári, keďže mnoho ľudí je v tom čase na dovolenkách a NZ partneri si radi užijú svoj kľud.
- Pracovná doba je svätá ako v administratíve, tak i v podnikateľskom sektore. Všetky potrebné administratívne úkony sa musia stihnúť v čase medzi 09.00 a 17.00 hod. (banky majú pracovnú dobu do 16.30 hod) s tým, že v sobotu sa zásadne nepracuje (dokonca ani pošta). Maloobchodná sieť má otváracie hodiny počas pracovného týždňa do 17.30 hod, v piatok do 21.00 hod, a počas víkendu iba do 13.00 hod. Supermarkety vo veľkých mestách bývajú zvyčajne otvorené do 21.00 hod.
- Po pracovnej dobe bývajú veľmi často rôzne spoločenské podniky a udalosti, **počas nich sa však o práci hovorí čo najmenej**. Veľký dôraz sa kladie na tzv. work/life balance, čiže pokiaľ počas pracovnej doby Novozélandčania pracujú naozaj tvrdo, po skončení pracovnej doby uprednostňujú oddych a socializáciu, lebo ako sami tvrdia, život treba žiť. Témy rozhovorov na spoločenských podnikoch by sa teda okrem práce tiež nemali dotýkať osobného života. Vhodné témy na rozhovor sú napríklad o športe, o počasí alebo o cestovaní. Je vhodné opýtať sa aký mal niekto deň alebo víkend, hĺbkové otázky o rodine alebo otázky na telo sú však nevhodné a stavajú komunikačného partnera do nepríjemnej situácie. Ľudia sú otvorení novým kontaktom a rozhovorom, pôsobia milo a usmievavo, súkromie si však veľmi citlivo strážia a je ťažšie nadviazať hlbšie a zmyselnejšie priateľstvá. Obchodný partner je obchodný partner a zriedkakedy býva bližším priateľom.

Balenie a značenie tovaru

Balenie tovaru musí byť kvalitné a spotrebiteľsky atraktívne. Na spotrebných tovaroch je dôležitá etiketa v angličtine, jej obsah musí zodpovedať prísny predpisom, najmä pri

potravínach. Štandardy a balenie pre potraviny sú regulované spoločnou AUS a NZ agentúrou – Food Standards Australia New Zealand na základe právneho predpisu - Australia New Zealand Food Standards Code a Food Act 2014. Na oblečení a obuvi musí byť uvedená krajina pôvodu.

b) Vyhodnotenie odbytových možností SR

- Najsilnejšou položkou **dovozu** bol v roku 2018, rovnako ako rok predtým hovädzie mäso a víno. Najdôležitejšou dovoznou komoditou zo SR na Nový Zéland boli osobné automobily, ktoré tvorili štyri pätiny novozélandského importu zo SR. Dovoz tovarov a služieb zo SR na Nový Zéland však má za posledné 3 roky klesajúcu tendenciu.
- Populácia Nového Zélandu je relatívne malá, čo má za následok menší trh a aj menší objem objednávok v porovnaní s väčšími ekonomikami. Vzhľadom na uvedené a rovnako aj veľkú vzdialenosť medzi SR a Novým Zélandom a s tým spojené náklady na prepravu sú žiaľ odbytové možnosti SR na Novom Zélande limitované. **Limitované však neznamená nemožné a v žiadnom prípade by sa potencionálni investori a podnikatelia nemali nechať klesajúcou hodnotou novozélandského dovozu zo SR.**
- Odporúča sa monitorovať výmenný kurz rovnako ako aj cenu prepravy. Nevýhodou pre investorov a podnikateľov zamýšľajúcich založenie podniku na NZ je tiež vysoká cena práce.
- Štatistiku vzájomného obchodu SR a Nového Zélandu je možné nájsť na [strane 23](#), a tovarovú štruktúru novozélandského dovozu [na stranách 20 a 21](#).

c) Marketingová stratégia pri vývoze do teritória

- Z hľadiska slovenských exportných firiem môžu byť pre podporu predaja na novozélandskom trhu využité **nasledujúce druhy propagačnej činnosti**:
  - inzercia a publikovanie v dennej a odbornej tlači, čo je najpoužívanejšia forma propagácie na Novom Zélande (New Zealand Herald, The Dominion, Evening Post, The Press, Sunday Star Times, Sunday News, National Business Review, The Independent + viac ako 2000 špecializovaných časopisov)
  - účasť na špecializovaných výstavách, a to najmä prostredníctvom novozélandského dovozcu alebo v rámci oficiálnej účasti SR
  - akcie public relations
  - odborné semináre a prezentácie
- **Pre bežnú akvizičnú činnosť však odporúčame venovať pozornosť formálnej stránke používaných papierových propagačných materiálov**, výročných správ a pod. vrátane jazykovej správnosti overené „native speakrom“. Je treba klásť veľký dôraz na precíznosť spracovania, správne používanie odborných anglických výrazov a pravidelnú aktualizáciu uverejňovaných údajov na webových stránkach.

- **Pre úspech slovenských exportérov na Novom Zélande je najdôležitejším subjektom dovozca a distribútor s napojením na hlavných miestnych odberateľov**, ktorí volia predajnú techniku podľa miestnych zvykov pre daný druh tovaru. Netreba podceňovať geografickú rozľahlosť NZ a priame obchodné náklady zástupcu, predovšetkým náklady distribúcie tovaru. Najväčší obrat dosahujú zahraničné firmy s vlastnou pobočkou na trhu. Výber vhodného partnera pri dovoze nových tovarov je zložitý, najväčší obrat dosahujú malé dovozné firmy. Je možné využiť napojenie austrálskych firiem na NZ trh a uzatvoriť zastupiteľské zmluvy s austrálskymi partnermi aj pre Nový Zéland. Pre dostupný kontakt s novozélandskými dovozcami bez nutnosti cestovať na Nový Zéland je možné využívať významné európske výstavné akcie, ktoré zástupcovia z NZ pravidelne navštevujú.

Veľtrhy a výstavy

- Na Novom Zélande sa každoročne koná veľké množstvo výstav. Veľtrhy a výstavy sú šancou prezentovať svoje produkty a služby, vybudovať si svoju značku a spojiť sa s novými odberateľmi. Dôležité je spraviť dobrý dojem a k úspechu môže prispieť každoročná účasť na tých istých veľtrhoch a výstavách, ktorá môže byť interpretovaná ako indikátor kredibility, stability a dlhodobého zamerania, čo je na NZ veľmi cenené. **Zainteresovanie odberateľov a podnikateľov však môže zabráť niekoľko rokov** účasti na tých istých výstavách. Vyžaduje a vždy veľmi precízna pripravenosť, nepripravenosť býva vnímaná ako prejav neprofesionality a môže nadobro zavrieť dvere k potencionálnym možnostiam. **Väčšina novozélandských výstavných podujatí nemá charakter veľkých medzinárodných stretnutí svetovej konkurencie ako je zvykom v Európe, vo väčšine prípadov sa jedná skôr o predajné trhy ponúkajúce príležitosti pre oslovenie priameho spotrebiteľa.**
- V roku 2019 (7-8. novembra) sa uskutoční významná priemyselná výstava [Auckland Build 2019](#). Viac informácií na webovej stránke.
- V prípade veľtrhov a výstav na Novom Zélande je preto treba rozlišovať medzi výstavnými podujatiami vhodnými na vyhľadávanie partnera pre dovoz a distribúciu prostredníctvom priamej účasti slovenského vývozcu na výstave (výstavy, ktoré navštevuje len odborná verejnosť) a výstavnými akciami predstavujúcimi skôr predajné trhy, ktoré navštevuje aj bežná verejnosť a môžu byť súčasťou reklamnej kampane medzi potenciálnymi spotrebiteľmi. **Účasť na predajných trhoch obvykle zabezpečujú miestni dovozcovia.** Vystavovať na podujatiach predstavujúcich predajné trhy nemá pre slovenského exportéra význam, avšak návšteva takéhoto podujatia poskytuje možnosť nadviazať užitočné kontakty s vystavujúcimi novozélandskými dovozcami.
- Informácie o veľtrhoch a výstavách sa dajú nájsť takmer výhradne na internete, pričom podľa internetovo dostupných informácií. **Business-to-Business** výstavy je možné nájsť na napríklad na webovej stránke organizátora významných podujatí [XPO Exhibitions](#). XPO Exhibitions organizuje 13 najväčších veľtrhov na NZ. Zoznam rôznych veľtrhov, výstav a podujatí je tiež možné nájsť [tu](#). **Veľvyslanectvo SR Canberra priebežne sleduje**

výstavné akcie a prípadným záujemcom môže odporučiť konkrétnu akciu pre návštevu, resp. účasť.

Centrálne nákupy, obchodné reťazce

- **Nový Zéland** je od 2015 signatárom a uplatňuje WTO GPA (General Procurement Agreement). NZ odstránil bariéry pre účasť zahraničných subjektov na verejnom obstarávaní. V súlade so zásadou diskriminácie je účasť zahraničných subjektov na verejných zákazkách možná a aj častá. Systém opatrení však nebol vykonaný formou legislatívnych aktov, ale len formou vnútorných nariadení príslušných orgánov štátnej správy. K týmto opatreniam nezainterosovaná osoba môže len ťažko získať prístup, lebo ide o vnútorné predpisy, ktoré sa na zvláštnu žiadosť vydávajú len tomu, kto sa do verejnej súťaže hlási.
- **Pre slovenského dodávateľa je však priama účasť do veľkej miery komplikovaná a bez zapojenia miestneho partnera takmer nemožná.** Z vyššie uvedeného vyplýva, že vládnych tendrov na NZ je pre slovenského dodávateľa možné sa zúčastniť viac-menej len prostredníctvom miestnych dovozcov a distribútorov a len zriedkakedy priamo. Prechod na elektronické spojenie dodávateľa pomocou internetu môže vyvolať dojem, že sa tohto procesu môže priamo zúčastniť aj menší zahraničný dodávateľ, proces by však bol veľmi zložitý a aj finančne a časovo náročný.
- Distribučný systém Nového Zélandu nie je zo strany štátnych orgánov nijako riadený, **veľké obchodné firmy nakupujú a dovážajú vo vlastnej réžii pre vlastnú sieť obchodov.** Ďalej tu existujú špecializované veľkoobchodné firmy, ktoré dodávajú tovary tak veľkým ako aj malým obchodníkom. Okrem toho sa obchodom a sprostredkovaním kontaktov zaoberá veľké množstvo agentov a konzultantov, bez vlastných veľkoobchodných, či maloobchodných kapacít. Optimálne riešenie pri výbere odbytovej cesty je závislé v prvom rade na charaktere tovaru.
- O verejných súťažiach je možné nájsť viac (vrátane najdôležitejších webových stránok) **[na strane 7](#) tohoto materiálu.**
-

Podmienky zriadenia spoločnosti, formy spoločností, zákonná úprava

- **Právne formy spoločnosti určuje the Partnership Act 1908 a Companies Act 1993.** Obchodnú činnosť upravuje Fair Trading Act 1986. Všetky spoločnosti musia byť zapísané v obchodnom registri (Registrar of Companies) a od daňového úradu (Inland Revenue Department) dostávajú pridelené daňové registračné číslo, tzv. IRD number.
- Návod s desiatimi krokmi potrebnými na začatie podnikania je k dispozícii [tu](#). Na začatie podnikania na NZ stačí iba **jeden deň**.
- Registrácia ekonomických subjektov je jednoduchá.

1. **Je potrebné zaregistrovať sa na portáli [RealMe](#)**, cez ktorý je možné sa jednoduchšie dopracovať k registrácii na viacerých úradoch. Portál je bezpečnostne zabezpečený a vyžaduje aj verifikáciu identity. RealMe login je potrebný na množstvo úkonov spojených so začatím podnikania a registráciou subjektov.
  2. **Spoločnosti sú povinné používať na firemnej dokumentácii daňové a registračné číslo krajiny, tzv. *New Zealand Business Number* (NZBN – v SR je to IČO a DIČ).** Viac informácií spolu s potrebnými postupmi pri získavaní NZBN je možné nájsť [tu](#).
  3. **Po pridelení NZBN je tiež potrebné vybrať si obchodného meno**, na portáli [ONECheck](#) je možné si overiť, či obchodné meno už niekto používa, alebo je voľné. Podrobnejší popis registrácie spolu s postupom je uvedený [tu](#).
  4. **Registrácia daňovníka pre potreby platby GST prebieha online**, o pridelenie daňového registračného čísla IRD je možné požiadať [tu](#). Registrácia je nutná pre firmy s ročným príjmom prevyšujúcim 60 000 NZD.
- **V praxi je na Novom Zélande využívaných niekoľko foriem podnikania**, ako napr.:
    - spoločnosť s ručením obmedzeným (limited – Ltd.) – prevažujúca forma
    - spoločnosť s ručením neobmedzeným
    - partnerstvo (partnership), partnerstvo s obmedzeným ručením (limited partnership)
    - podniky jednotlivca (sole proprietors)
    - trusty (trusts)
    - joint ventures
  - Pre podnikanie zahraničnej spoločnosti je možné využiť formy dcérskej spoločnosti alebo pobočky, pre neobchodnú činnosť aj reprezentačnú kanceláriu. Zahraničné firmy však väčšinou uprednostňujú založenie dcérskej spoločnosti, ktorá má výhodu miestneho právneho subjektu. Zahraničné spoločnosti môžu na NZ uskutočňovať svoju podnikateľskú činnosť tiež prostredníctvom vlastnej filiálky, zapísanej v obchodnom registri s ustanovením oprávnenej osoby. Každá zahraničná spoločnosť musí podľa Companies Act predkladať výročnú účtovnú správu podľa platnej praxe na NZ. Táto správa musí zahŕňať všetku činnosť spoločnosti – a teda aj činnosť v iných krajinách ako NZ, ako aj v krajine pôvodu.
  - Pokiaľ zahraničná firma ustanoví zástupcu – agenta, ktorého povinnosti zahŕňajú výlučne získavanie objednávok, zaistenie skladu vzoriek a poskytovanie technickej pomoci NZ zákazníkom, nepovažuje sa jeho činnosť za obchodnú činnosť vykonávanú NZ subjektom a takáto činnosť nepodlieha kontrole miestnych úradov.
  - Joint Ventures ako forma spoločného podnikania niekoľkých subjektov vrátane zahraničných, sú obvyklou formou účasti na spoločnom projekte počas určitej doby.

Z právneho hľadiska je posudzovaná táto forma ako partnerstvo (*partnership*) na základe partnerskej zmluvy.

Možnosti získania informácií o spoločnosti a miestnom trhu

- Prístup k podnikovému registru je veľmi transparentný. K dispozícii sú síce len základné informácie, oproti Austrálii však nie je podnikový register spoplatnený a viac informácií by malo byť prístupných po prihlásení sa pomocou RealMe konta. Existuje tiež register na stránke Business a mnoho ďalších druhov registrov, zoznam ktorých je možné nájsť tu. Informácie o spoločnosti a miestnom trhu je tiež možné získať prostredníctvom lokálnych obchodných komôr, ktoré plošne zastrešuje New Zealand Chamber of Commerce. Na ich webovej stránke je možné nájsť odkazy a kontakty na lokálne obchodné komory a táto stránka je vynikajúcim odrazovým mostíkom.
- Dôležitými pre prieskum trhu môžu byť štatistiky Data for business, ktoré obsahujú množstvo rôznych údajov o odvetviach, regiónoch a potencionálnych zákazníkoch. Užitočné informácie poskytuje návod „Ako urobiť prieskum trhu“, v rámci ktorého je možné nájsť odkaz na Market Mapper – nástroj, ktorý pomôže zmapovať a priblížiť trh. **Mnoho informácií je transparentne dostupných a internetové stránky prevádzkované vládou sú skutočne nápomocné**, preto okrem informácií v tomto materiáli odporúčame navštíviť aj nami odporúčané odkazy, ktoré sú výsledkom kvalitného rešeršu miestnych pomerov a sú starostlivo vyberané tak, aby dopĺňali a expandovali informácie a odporúčania uvedené v tomto materiáli.
- **V prípade, ak je potrebná hlbšia analýza možno sa obrátiť sa na viacero nezávislých firiem zaoberajúci sa prieskumom trhu, ako napríklad Research New Zealand alebo New Zealand Institute of Economic Research**. Najefektívnejší spôsob oslovenia potenciálneho partnera je na základe odporúčania iného partnera. **Odporúčanie britského partnera má obvykle cenu zlata.**

Cenová politika, odporúčaná platobná podmienka, spôsoby riešenia sporov

- Pri zadávaní cenovej ponuky novozélandskej firme sa neodporúča nadsadzovať cenu o viac ako 10%, v opačnom prípade obvykle nie je ponuka považovaná za serióznou a nie je záujem o ďalšiu komunikáciu.
- **Novozélandská platobná morálka je veľmi dobrá**. Nie sú potrebné siahodlhé kontrakty či iné písomné záväzky pre splnenie dodávky či jej zaplatenie. Ak novozélandský partner objedná tovar, dodávateľ potvrdí a stanoví racionálnu platobnú podmienku, platba spravidla prebehne podľa požiadavky. Najpoužívanším nástrojom platobného styku je bankový akreditív.
- V záujme prevencie vzniku neskorších problémov odporúčame slovenským vývozcom sa za veľký poplatok vopred informovať o obchodných partneroch. **V prípade hlbšej analýzy**

je možné obrátiť sa na jednu z firiem zaoberajúci sa prieskumom trhu, ako napríklad [Research New Zealand](#) alebo [New Zealand Institute of Economic Research](#).

- Keďže je platobná morálna na veľmi vysokej úrovni a podpísané zmluvy sa dodržiavajú, sú obchodné spory na Novom Zélande pomerne zriedkavým javom. Novozélandské firmy väčšinou požadujú pri obchodných zmluvách doložku, podľa ktorej sa zmluvy riadia novozélandským právom. Za kompromis sa považuje ustanovenie medzinárodnej arbitráže pri Obchodnej komore v Paríži. Praktickým mimosúdnyim riešením je vždy urovnanie prostredníctvom odbornej právnej kancelárie z oblasti obchodného práva. Na NZ neexistuje arbitrážne konanie pri obchodných komorách, ani osobitné združenia arbitrov. Je to pravdepodobne výsledkom korektnosti obchodných vzťahov a vysokej miery plnenia záväzkov, ktorá je pre NZ obchodníkov typická a sú ňou známi po celom svete.

d) Praktické informácie pre exportéra a importéra

Dane

- **Zdanenie príjmov spoločnosti (Corporate Tax)** – celková hodnota tejto dane je 28%.
- **Daň z kapitálových ziskov (CGT- Capital gains tax)** – neplatí sa

10 odporúčaní pred importom (podľa NZ Ministerstva podnikania, inovácií a zamestnanosti)

- **1.** Je potrebné spraviť prieskum trhu a zistiť, či je z odberateľov po danom druhu produktu dopyt. Tiež treba preskúmať konkurenčné prostredie. Nikto nechce skončiť neúspešne a skladovať nepredaný tovar, vyrábajúc stratu. Viac na [„Ako urobiť prieskum trhu“](#) a [na strane 29](#) tohoto materiálu.
- **2.** Je potrebné ustanoviť, či je zákonom dovolené daný produkt na NZ dovážať. Informácie ohľadom dovozných obmedzení spolu s užitočnými odkazmi môžete nájsť [na strane 15](#) tohoto materiálu.
- **3.** Ustanoviť náklady importu, ktorá zahŕňa prepravu, GST, prípadné tarify, uskladnenie, poplatky za colné úkony.
- **4.** Zvážiť, či je dovoz s ohľadom na náklady efektívny, možný a žiadúci. Náklady nie sú nízke a preto nie je tak jednoduché dosiahnuť návratnosť a ziskovosť.
- **5.** Urobiť rozhodnutie, či je možné finančne si dovoliť importovať na NZ.
- **6.** Zobrať do úvahy riziká spojené s dovozom.
- **7.** Mať na pamäti fluktuácie výmenných kurzov.
- **8.** Výber vhodného a spoľahlivého dovozcu a distribútora.

- **9.** Jednanie s NZ partnermi – pre viac pozri časť tohoto materiálu - Obchodné zvyklosti v teritóriu.
- **10.** Naštudovať si a podmienky obchodu a colné povinnosti.
- Veľmi nápomocné môžu byť aj materiály [Doing Business 2019](#) pre NZ. Množstvo užitočných informácií obsahuje tiež [Bell Gully Report: Doing Business in New Zealand](#)
- **Je výhodnejšie robiť biznis na NZ ako v Austrálii.** Na NZ je stabilnejší daňový systém, nie je uplatňovaná daň z kapitálových ziskov, podnikateľské prostredie je predvídateľnejšie, cena práce je o 20-30% nižšia ako v Austrálii, a aj z časového hľadiska je výhodnejšie podnikáť na NZ – rôzne administratívne procedúry sú o niečo rýchlejšie a prehľadnejšie. NZ má tiež stabilnejšie politické prostredie a je adaptívnejší na zmeny, čo je v súčasnej dobe jeden z najzásadnejších faktorov, berúc do úvahy zložitosť doby, digitalizáciu, zvyšovanie nárokov, požiadaviek a všeobecnú potrebu flexibility a adaptability.

Vízové formalities, režim vstupu a pobytu

- Občania SR **môžu** na NZ cestovať bez víz za účelom návštevy krajiny nepresahujúcej **90 dní**. Pas musí mať platnosť ešte najmenej **3 mesiace** po odjazde z NZ. Pre cestu presahujúcu 90 dní je potrebné požiadať o víza, čo je možné spraviť aj online (na stránke [New Zealand Immigration](#)), je na to však potrebná registrácia a konto na [RealMe](#).
- Bezvízový pobyt ani turistické vízum **neoprávňujú** k pracovnej činnosti. Registrácia turistov prichádzajúcich na NZ prebieha po priletu, vyplňa sa formulár, v ktorom každý návštevník uvádza okrem osobných údajov tiež miesto pobytu na NZ a predpokladanú dobu pobytu.
- **Pre niektorých investorov a podnikateľov je zavedený nový vízový režim – [Global Impact Visa](#).** Tieto víza sú udeľované na tri roky investorom a podnikateľom, ktorí sú pioniermi vo svojom odbore a ich podnikateľský plán má potenciál mať pozitívny globálny vplyv. Po troch rokoch môžu držiteľia týchto víz získať trvalý pobyt. Kvóta je 400 víz na obdobie 4 rokov, udelenie víz je však **podmienené** prijatím do The Edmund Hillary Fellowship (*pozn. viac informácií na stránke [Global Impact Visa](#)*). Pre investorov a podnikateľov, ktorí nemajú za cieľ podnikáť globálne z NZ odporúčame iné druhy pracovných víz, ktoré je jednoduchšie získať.
- Na základe Zmluva medzi Novým Zélandom a SR o programe pracovnej dovolenky z roku 2012 **existuje možnosť pre občanov SR možnosť požiadať napr. aj o [dovolenkové pracovné víza](#)** (na dobu do 12 mesiacov). Tento druh víz je udeľovaný občanom vo veku od 18 do 35 rokov a celkový limit je 100 udelených dovolenkových pracovných víz na rok. Medzi podmienky sa zaraďuje dispozícia minimálne 4.200 NZD na obdobie pobytu na NZ a kúpu spätočnej letenky, a zdravotné poistenie na dobu pobytu. Žiadosti o dovolenkové pracovné víza sa znova otvoria **v 2020, presný deň a čas ešte nie je stanovený.**

- Pre podnikateľov, investorov a pracujúcich existuje okrem Global Impact Visa dovolenkových pracovných víz viacero druhov víz, ktoré sa navzájom odlišujú podmienkami a tým, pre koho sú určené. Najvhodnejšie teda je preskúmať [sekciiu pracovných víz](#), ktorá je prehľadne spracovaná a veľmi nápomocná.
- Existuje tiež nespočetné množstvo druhov rezidenčných víz, ktorých demonštratívny výpočet spolu s informáciami, postupmi a podmienkami poskytuje [príslušná sekcia](#) stránky New Zealand Immigration.
- Informácie o iných druhoch víz, potrebných postupoch, lehotách a požiadavkách sú vo veľmi kompaktnej forme k dispozícii na stránke [New Zealand Immigration](#).
- Pri dovoze a vývoze valút nad čiastku 10.000 NZD v cestovnom styku je stanovená oznamovacia povinnosť u colných orgánov. Nesplnenie oznamovacej povinnosti môže mať za následok prepadnutie veci a finančnú pokutu. Používanie debetných a úverových kariet je bežnejšie ako platby v hotovosti. V niektorých prevádzkach je možná aj platba mobilným telefónom.
- Pri vstupe na Nový Zéland je prísna karanténa kontrola. Je zakázané dovážať mäso, ryby, med a včelie produkty, čerstvú zeleninu a ovocie. Je možnosť dovozu niektorých živočíšnych produktov a potravín, je však vždy potrebné ich deklarovat' na príjazdovej karte (Arrival card) a môžu byť podobrené inšpekcii karanténym úradníkom. Drevo je možné dovážať ak neobsahuje škodcov, musí však byť tiež deklarované. Oblečenie a potreby (napr. rybárske) môžu byť dovážané ak neobsahujú semiačka, chrobáky, časti pôdy a nie sú bacilonosné.
- Užitočné informácie ohľadne dovozného režimu sú dostupné tiež na [strane 15](#) tohoto materiálu, prípadne v sekcii [„Môžem si to zobrať na NZ“](#) stránky Ministerstva primárneho priemyslu.
- Turisti opúšťajúci Nový Zéland **nemajú nárok** na vrátenie dane za tovary a služby vo výške 10% (Goods and Services Tax - GST).

Doprava a odporúčané dopravné spojenia (letecké linky, vlaky, taxi služba, MHD, požičovne áut)

- Priame letecké spojenie medzi SR a Novým Zélandom neexistuje. Vzhľadom na veľkú vzdialenosť, let medzi európskym (najčastejšie viedenským) a Aucklandom (*pozn. v prípade letu do Wellingtonu treba prestupovať minimálne dvakrát*) **trvá minimálne 25 hodín**. Najčastejšie spojenie je s prestupom v Dubaji, Bangkoku, Dohe, Pekingu alebo Tokyu. Letecké spojenie s Európou zabezpečuje celý rad leteckých spoločností. Frekventovane používanými leteckými linkami sú Emirates, Qatar Airways, Air China, Thai Airways, prípadne kombinácia Austrian Airlines/Lufthansa + Air New Zealand. **Nakoľko sa ponuka často mení, nie je možné jednoznačne odporúčať konkrétne letecké spojenie** Pri leteckej preprave môže cestujúci prepravovať v príručnej batožine iba obmedzené množstvo tekutín.

- Medzi Aucklandom a Wellingtonom a Wellingtonom a Christchurchom je vhodnejšia letecká doprava (let trvá 50-60 minút oproti 6-8 hodinám cesty autom, respektíve 6 hodinám cesty autom a 3 hodinám cesty trajektom). Vnútroštátne lety ponúkajú spoločnosti Air New Zealand a Jetstar. Dráhový doprava intercity je limitovaná na prepravu medzi mestami Auckland, Wellington, Christchurch a Greymouth. Autobusové linky sú frekventovanejšie. Na NZ je však vďaka relatívne dobrému stavu ciest tiež možné a vhodné sa pohodlne prepravovať autom. Hustota premávky je oproti iným krajinám nízka, počas dopravnej špičky sa však vo väčších mestách zvyknú vyskytovať zápchy. Poistenie motorového vozidla **nie je na NZ povinné**.
- Preprava vo veľkých mestách (Sydney, Melbourne) je možná mestskou verejnou dopravou (vlak, autobusy) alebo použitím taxi služby. **Metro nie je ani v jednom z miest**, je však do určitej miery nahradené mestským a prímestským systémom vlakového spojenia. Najčastejšie využívanou formou verejnej dopravy sú autobusy, veľká väčšina Novozélandčanov však uprednostňuje dopravu vlastným osobným automobilom.
- Aucklandské letisko ponúka širokú škálu firiem prenajímajúcich osobné automobily, čo je jednoznačne výhodnejšie ako doprava taxíkom, Uberom, prípadne inými modernými formami dopravy za odplatu. Ponuku Aucklandského letiska je možné nájsť [tu](#). Z aucklandského letiska chodí do mesta shuttle bus.
- Ako už bolo vyššie spomenuté, v mestskom a prímestskom prostredí je najvýhodnejšia a najefektívnejšia najmä z hľadiska času doprava autom. **V prípade použitia automobilovej prepravy je vzhľadom na ceny často výhodnejšie použiť prenájom osobného automobilu, ako využívať taxi**. Celodenný poplatok za prenájom automobilu (od 58 NZD) je výrazne lacnejší, ako preprava taxíkom. Pri prenájme osobného automobilu je treba počítať s tým, že na Novom Zélande sa jazdí vľavo, pričom platí aj slovenský aj medzinárodný vodičský preukaz. Jeden či druhý je podľa miestnych predpisov (bez ohľadu na to, aká je jeho skutočná doba platnosti) možné používať po dobu 12 mesiacov. Pri dlhodobom pobyte je nevyhnutné získať NZ vodičský preukaz. Podmienkou prenajatia osobného auta je platba kreditnou alebo debetnou kartou. **Platí prísny zákaz šoférovania pod vplyvom drog či alkoholu**. Maximálne rýchlosti sú od 40-60 km/h v mestách, 100 km/h mimo mesta a 110 km/h diaľnici. Pokuty za prekročenie rýchlosti nie sú vysoké, **povolenú rýchlosť je však potrebné dodržiavať kvôli bezpečnosti cestnej premávky**. Sadzobník pokút je možné nájsť [tu](#).

Ubytovanie (priemerné ceny v hoteloch, kde sa odporúča ubytovanie)

- Ubytovacie kapacity sú ľahko dostupné a s vyhovujúcim štandardom. Izba v hoteloch strednej triedy 110-200 NZD/noc v závislosti podľa lokality a ročného obdobia. Izby v hoteloch s vyšším ubytovacím štandardom sú k dispozícii od 200 NZD/noc. Počas turistickej sezóny (od Vianoc do konca januára) sú ceny vyššie a je vhodné ubytovanie rezervovať vopred. Cenovo efektívne je rezervovanie hotelov najmä prostredníctvom [Booking.com](#) alebo cez stránku [Airbnb](#).

Zdravotné zabezpečenie

- **Cudzinci, ktorí sú držiteľmi pracovných víz, ktoré ich oprávňujú na prácu po dobu minimálne 2 rokov** majú prístup k bezplatnej, resp. cenovo výhodnej štátnej zdravotnej starostlivosti. Novozélandskí rezidenti majú možnosť aj súkromného zdravotného poistenia, to je však v praxi využívané iba malým percentom obyvateľstva. **Nerezidentom môže byť zdravotná starostlivosť poskytnutá za úplatu**, mali by však byť pre dobu pobytu na NZ poistení vo svojej domovskej krajine (*pozn. má sa tým na mysli cestovné poistenie*). Pre osoby, ktoré utrpeli zranenia následkom nehody je ošetrovanie a zdravotná starostlivosť bezplatná, aj v prípade ak je osoba vinníkom nehody (*pozn. pojem nehoda je nutné vykladať v širšom zmysle – t.j. nie len dopravné nehody*). Bezplatnosť sa však vzťahuje **iba na náklady ošetrovania a zdravotnú starostlivosť**, nie na dodatočné náklady, ktoré vzniknú (*t.j. napr. nutnosť odložiť spiatočný let, a pod.*). Zdravotníctvo je na Novom Zélande na vysokej úrovni, tomu zodpovedajú aj ceny za zdravotnú starostlivosť. Za návštevu u všeobecného lekára sa platí cca. 80 NZD, cena však zvykne kolísať v závislosti od vyšetrenia a úkonov. Zubné lekárstvo je prevádzkované súkromne a v cenách je teda výrazný rozdiel. Transport do nemocnice poskytovateľmi záchranej zdravotnej služby môže byť pre turistu veľmi nákladný (*pozn. to neplatí v prípade nehody, ako je vyššie spomenuté*). Cena návštevy u odborného lekára je vyššia ako u všeobecného lekára (cca 150 NZD), a v zásade možná iba na základe odporúčania všeobecného lekára. Cena za jeden deň pobytu v nemocnici sa pohybuje od 1.200 NZD vyššie.
- Nový Zéland nepatrí medzi zdravotne nebezpečné teritória, **zvláštne očkovania nie sú nutné**. **Svetové zdravotnícke organizácia však odporúča** byť zaočkovaný proti ovčím kiahňam, obrne, hepatitíde typu B, mumpsu, tetanu, tuberkulóze, čiernemu kašľu, záškrtu, ružienke, tuberkulóze, tetanu, osýpkam a sezónnej chrípke. Pre informácie ohľadom očkovaní kontaktujte vášho lekára.
- Nový Zéland je krajinou s vysokým výskytom rakoviny kože, odporúča sa zvýšená ochrana pokožky a očí pred slnečným žiarením. **Používanie opaľovacieho krému s vysokým ochranným pravidlom by teda malo byť pravidlom**.

Sviatky a voľné dni nevhodné na pracovné rokovania, časový rozdiel

- Štátne sviatky sú pochopiteľne dni nevhodné na rokovanie. Tiež sa odporúča nedohadovať si stretnutia **v lete, v čase školských prázdnin, t.j. v decembri a januári**. Je lepšie nenaliehať a s požiadavkou o osobné stretnutie počkať, naliehanie by mohlo mať veľmi negatívny dopad na potencionálnu dohodu.
- **Štátne sviatky na Novom Zélande:**

Nový rok	-	1. a 2. január
Waitangi day	-	6. február
Good Friday (Veľký piatok)	-	pohyblivý sviatok (10. apríl 2020)
Veľkonočné sviatky	-	pohyblivý sviatok (13. apríl 2020)
ANZAC Day	-	25. apríl alebo 27. apríl

Narodeniny britskej kráľovnej	-	1. júna 2020
Sviatok práce	-	štvrtý pondelok v októbri (26. okt. 2020)
Christmas Day (1. Sviatok vianočný)	-	25. december
Boxing Day (2. Sviatok vianočný)	-	26. december

- Časový rozdiel medzi SR a Novým Zélandom je rôzny, závisí od ročného obdobia. V porovnaní so stredo európskym časom (SEČ) je EST v období od marca do októbra o 10 hodín dopredu a od novembra do februára o 12 hodín dopredu.
- **Tel. čísla (prvá pomoc, polícia, dopravná záchranná služba, požiarnici a iné)**
111 - núdzové volanie (zdravotná záchranná služba, požiarnici, polícia)
0800 611 116 – zdravotnícka informačná linka (**nie núdzová, ale poradenská**)
555 – nahlasovanie menších dopravných nehôd

Zoznam kontaktov a webových stránok významných ekonomických štátnych inštitúcií:

Ministry of Foreign Affairs and Trade

195 Lambton Quay
Wellington 6160
Tel: +64 4 439 8000
Fax: +64 4 472 9596
Email: enquiries@mfat.govt.nz
<https://www.mfat.govt.nz>

Ministry of Business, Innovation and Employment

15 Stout Street, Wellington 6011
PO Box 1473, Wellington 6140
Tel.: +64 4 472 0030 or +64 4 917 0199
Fax.: +64 4 473 4638 or +64 4 917 0190
Email: oa@mbie.govt.nz
<https://www.mbie.govt.nz>

New Zealand Chambers of Commerce

P.O. Box 47
Auckland 1140
Tel.: +64 9 309 6100
Email: membership@chamber.co.nz
<https://www.newzealandchambers.co.nz>

Auckland Chamber of Commerce

Level 9, 90 Symonds Street
Grafton, Auckland 1010
P.O. Box 47, Auckland 1140
Tel.: +64 9 309 6100
Email: membership@chamber.co.nz
<https://www.aucklandchamber.co.nz>

Wellington Regional Chamber of Commerce

Level 7, JacksonStone House
3-11 Hunter Street
Wellington 6011
Tel. +64 4 473 7224
<https://www.wecc.org.nz>

ExportNZ

Level 6, Jackson Stone House
3-11 Hunter Street
Wellington
Tel.: +64 4 496 6560
Email: cbeard@exportnz.org.nz
<https://www.exportnz.org.nz>

Canterbury Employers' Chamber of Commerce

57 Kilmore Street
PO Box 359
Christchurch
Tel: +64 0800 50 50 96
<https://www.cecc.org.nz>

Internetové stránky významných inštitúcií:

https://www.govt.nz	New Zealand Government - vláda
https://www.mfat.govt.nz	Ministry of Foreign Affairs and Trade
https://www.newzealandnow.govt.nz	Sprievodca pre imigrantov
https://www.immigration.govt.nz	New Zealand Immigration - víza
https://www.mbie.govt.nz	Ministry of Business, Innovation and Employment
https://www.business.govt.nz	Vládna stránka venovaná podnikaniu
https://www.procurement.govt.nz	Procurement NZ – verejné zákazky
https://www.stats.govt.nz	StatsNZ – Štatistický úrad
https://www.customs.govt.nz	NZ Customs Service – Colný úrad
http://www.researchnz.com/	Research New Zealand – prieskum trhu
https://nzier.org.nz	New Zealand Institute of Economic Reseach
http://www.legislation.govt.nz	New Zealand Legislation – zákony
https://www.newzealand.com/	Oficiálna stránka pre turizmus
https://www.nzte.govt.nz	NZTE – Agentúra na podporu obchodu

Dátum: 30.07.2019